

Livs FÖRSÄK- RINGAR

1 augusti 2019
– 31 juli 2020

Livs

LIVSMEDELS ● ARBETAREFÖRBUNDET

Innehåll

Alltid trygg – Livs i framkant i trygghetsfrågorna	6
Kollektivavtalet försäkrar	7
Medlemskapet försäkrar	7
Du och dina försäkringar	8
Försäkringsinformation – en medlemsförmån	9
Din försäkringsinformatör	9
Försäkringssamtalet	9
Mer information om avtalsförsäkringar och medlemsförsäkringar	10
AFA Försäkrings webbanmälan	10
AFA Försäkring på Facebook och Youtube	11
Mer facklig försäkringsinformation	11
Ännu mer information – på flera olika språk	12
Dina avtalsförsäkringar	14
Kollektivavtalet – din trygghet	14
Kollektivavtalet – garanterat försäkringsskydd	14
2019 års tre olika basbelopp – och en utblick inför 2020	15
Det "vanliga" prisbasbeloppet	15
Det förhöjda prisbasbeloppet	15
Inkomstbasbeloppet	16
Efterskydd – när din anställning har upphört	16
Dina avtalsförsäkringar	14
Livs avtalsförsäkringar	16
Om du är sjuk länge	18
Om du är föräldraledig	18
Vid arbetsskada	18
Sjukdom – Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS	20
Kollektivavtalets AGS-försäkring kompletterar sjukpenning	20
Du måste ansöka om AGS själv!	22
Kollektivavtalets AGS-försäkring kompletterar sjukersättning/aktivitetsersättning	22
Har du rätt till AGS?	23
Du kan ha missat pengar!	24
Efterskydd i Avtalsgruppsjukförsäkringen, AGS	24

Premiebefrielseförsäkring	25
Vad innebär premiebefrielse?	25
Vid sjukdom eller arbetsskada	25
Vid graviditetspenning och föräldrapenning	26
Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA	27
Olika slags arbetsskador	27
Ersättning för inkomstförlust	28
Ersättning för kostnader	29
Ersättning för sveda och värk	29
Ersättning vid invaliditet	30
Ersättning för skador som påverkat utseendet	30
Ersättning vid dödsfall	30
Efterskydd i Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA	30
Ansökan om ersättning från TFA	31
Arbetslöshet – ersättningar och stöd via kollektivavtalet	32
LO-Privat, med avtalsparterna LO och Svenskt Näringsliv	33
LO-KFO, med avtalsparterna LO och Kooperationens Förhandlingsorganisation	33
Arbetslöshet – kontanta ersättningar	35
Försäkring om avgångsbidrag, AGB, på avtalsområde LO-Privat	35
Omställningsersättning på avtalsområde LO-KFO	37
Arbetslöshet – omställningsstöd	39
Omställningsstöd från TSL på avtalsområde LO-Privat	39
Vilket stöd kan du få?	39
Förutsättningar	39
Ansökan	39
Ansökan	40
Du har 18 månader på dig	40
Dödsfall – Tjänstegrupplivförsäkring, TGL eller Avtalsgrupplivförsäkring AGL	41
När gäller TGL respektive AGL?	41
Ersättningens storlek	42
Arbetsstidsregler	43
Dina förmånstagare i Tjänstegrupplivförsäkring TGL	43
Dina förmånstagare i Avtalsgrupplivförsäkring AGL	44
Efterskydd i TGL och AGL	44
Kompletterings-TGL	44
Anmälan om dödsfall	44

Pension – Avtalspension SAF-LO	46
Pensionsrätt både under och över "tak	46
Allt arbete ger pension	46
Startålder för pensionsrätt 25 år	48
Du väljer själv pensionsform och förvaltare	48
Information om pensionsval med mera	49
Håll koll på avgifterna!	50
När får du ut din avtalspension?	51
Möjligt att ta ut pensionen delvis (partiellt uttag)	51
Pension – Gemensam Tjänstepension GTP	52
Pensionsrätt både under och över "tak	52
Allt arbete ger pension	52
Extra insättning till GTP om du förlorar jobbet på grund av arbetsbrist	54
Startålder för pensionsrätt 25 år	54
Du väljer själv pensionsform och förvaltare	54
Håll koll på avgifterna!	56
Information om pensionsval med mera	56
När får du ut din avtalspension?	57
Möjligt att ta ut pensionen delvis (partiellt uttag)	57
Deltidspension – en möjlighet att trappa ner efter 60	58
Du väljer själv vad du vill göra med pengarna	58
Så fungerar det om du vill gå i deltidspension	58
Vad händer när du har ansökt?	58
Att tänka på innan du bestämmer dig	59
Föräldrapenningtillägg, FPT	60
Vad är FPT?	60
Vem omfattas?	60
Begränsningar	61
Dina medlemsförsäkringar	63
Medlemskapet är inträdesbiljetten	63
Livs medlemsförsäkringar	64
Livs Inkomstförsäkring, LIF	65
Vem omfattas av Livs Inkomstförsäkring?	65
Villkor att uppfylla	65
När kan du få ersättning?	66
Hur stor är ersättningen?	66
Hur länge kan du få ersättning?	66
Gör så här om du blir arbetslös	67

Olycksfallsförsäkring för fritiden	68
Ersättning från och med första läkarbesöket	68
Nödvändiga merkostnader	68
Om du behöver särskild vård	68
Extra kroppsskadeersättning	69
Ersättning för medicinsk invaliditet	69
Krisbehandling	69
Barngrupplivförsäkring	70
Kompletterande tjänstegrupplivförsäkring	71
Ersättningar som ingår	71
Ersättningsberättigade efterlevande	72
Försäkringsbelopp	72
Om du efterlämnar barn	73
Begravningshjälp	74
Makeförsäkring	74
Fackets hemförsäkring	75
Egendomsskydd för dina saker	76
Reseskydd	77
Skadestånd, överfall och rättstvist	77
Hjälp vid ID-stöld	77
Krisskydd	77
Sjuk- och efterlevandeförsäkring	79
Om du blir långvarigt sjuk	79
Engångsersättning vid vissa diagnoser	79
Viktigt att veta	79
Till dina efterlevande vid dödsfall	81
Medlemsbarn – sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar	82
Medlemsbarn räcker längre	83
Vilka barn kan försäkras?	83
Kombinera med utökad Gravidförsäkring	84
Familjestöd Direkt	84
Försäkringar för våra pensionärer	85
Ingår i medlemsavgiften	85
Tillvalsförsäkringar för alla våra pensionärer	85
Adresser Livsmedelsarbetareförbundet	87

Den här boken gäller till försommaren 2020 men tänk på att regler kan ändras under tiden

Den här skriften om Livs försäkringar kommer ut under sommaren 2019. Nästa upplaga kommer ut i augusti 2020.

Under tiden kommer en del av informationen att hinna bli lite föråldrad. Det gäller främst socialförsäkringens ersättningsbelopp, som normalt blir lite högre efter ett årsskifte eftersom de är knutna till basbelopp. Men också vissa andra regler kan ändras.

- I både avtals- och medlemsförsäkringarna kan det komma att ske förändringar i försäkringsvillkor, självrisker med mera. Livs kommer att informera om eventuella nyheter i avtalsförsäkringarna i andra kanaler, bland annat på www.livs.se.
- För nyheter i medlemsförsäkringarna, besök gärna www.folksam.se/livs.

Två avtalsområden – LO Privat och LO-KFO

I Livs försäkringsskrift finns både information som gäller på avtalsområdet LO Privat (LO – Svenskt Näringsliv) och information för anställda inom Kooperationen (avtalsområde LO – KFO).

I KFO Symbolen används endast där kooperativt anställdas kollektivavtal har andra regler än de som gäller för avtalsområde LO-Privat. "Omärkta" avsnitt gäller på båda avtalsområdena.

Flera av avtalsförsäkringarna är gemensamma och lika men det finns också skillnader, särskilt efter att LO och KFO slutit ett nytt pensions- och försäkringsavtal som började gälla den 1 januari 2019.

Alltid trygg

– Livs i framkant
i trygghetsfrågorna

Som medlem i Livs ska du kunna känna dig trygg om något oförutsett händer.

Kollektivavtalet försäkrar

Först och främst vill vi att det ska finnas ett starkt allmänt socialförsäkringssystem. Alla som bor och arbetar i Sverige ska ha tillgång till allmänna försäkringar och pension.

Men socialförsäkringarna och den allmänna pensionen bygger på politiska beslut och vi har länge sett hur tryggheten urholkas allt mer.

Därför är kollektivavtalets kompletteringar i form av avtalsförsäkringar och avtalspension mycket viktiga.

Kollektivavtalet – garanterat försäkringsskydd

Kollektivavtalet är en garanti för att försäkringarna och avtalspensionen gäller även om arbetsgivaren av någon anledning skulle missa att betala in premierna.

Medlemskapet försäkrar

Socialförsäkringarna och avtalsförsäkringarna täcker inte allt. Därför har Livs också utvecklat ett antal medlemsförsäkringar tillsammans med Folksam.

Gemensamma försäkringar är en fråga om solidaritet. De som löper mycket liten risk att drabbas är med och betalar för att de som löper hög risk också ska vara trygga.

Försäkringar ökar medlemmarnas ekonomiska trygghet. Därför kommer Livs även fortsättningsvis att sträva efter att ligga i framkant i försäkringsfrågorna.

Du och dina försäkringar

Som medlem i Livs har du dels dina avtalsförsäkringar att luta dig emot, dels dina medlemsförsäkringar.

- Avtalsförsäkringarna gäller på alla företag som har kollektivavtal med Livs.
- Medlemsförsäkringarna ingår i medlemskapet och gäller därmed alla medlemmar.
- Den tredje kategorin försäkringar är "tillvalsförsäkringar", det vill säga sådana försäkringar som du själv kan teckna hos Folksam till förmånliga premier och fördelaktiga villkor tack vare ditt fackliga medlemskap.

Din fackliga försäkringsinformatör

När du har frågor och funderingar kring ditt fackliga försäkringskydd är du alltid välkommen att ta kontakt med Livs, till exempel genom den fackliga försäkringsinformatören på din arbetsplats.

Ställ alla frågor du har! Kunskap är makt och det är en viktig facklig princip att alla ska ha så mycket kunskap om saker och ting att de har makten över sitt eget liv, sin egen tillvaro.

Försäkringsinformation – en medlemsförmån

Den här skriften är inte ett försäkringsvillkor. Här får du bara en översiktlig orientering om vilka försäkringar som gäller på Livs avtalsområden och för dig som är medlem i Livs.

Din försäkringsinformatör

Det här med försäkringar är svårt, men viktigt. Därför har facket satsat på att du ska ha tillgång till sakkunskap på nära håll. På många arbetsplatser har Livsklubben utsett någon eller några av dina arbetskamrater till att vara facklig försäkringsinformatör. Är du anställd på ett mindre företag kanske det finns en försäkringsinformatör som är gemensam för flera företag.

Din fackliga försäkringsinformatör kan ge dig svar på de flesta försäkringsfrågor och hjälpa dig med all nödvändig ”blankettexercis” kring försäkringarna, antingen genom webbanmälningss formulär eller på pappersblankett.

Facklig försäkringsinformation är en medlemsförmån som du använder dig av när du vill och behöver.

Försäkringssamtalet

En viktig del av försäkringsinformationen kallas Försäkringssamtalet och är en facklig satsning på regelbunden försäkringsinformation till alla medlemmar. Du har rätt att träffa en facklig försäkringsinformatör från Livs för personlig information vartannat år på din arbetsplats enligt ett rullande schema.

Försäkringssamtalet är en personlig service, och det är dina personliga försäkringsfrågor som Försäkringssamtalet är inriktat på. Försäkringsinformatören har tystnadsplikt för att du ska kunna känna dig fullständigt trygg att diskutera dina personliga ekonomiska frågor.

Inbjudan till Försäkringssamtalet kommer via din fackklubb eller Livs-region och gäller givetvis även om du är arbetslös eller långtids-sjukskriven.

Mer information om avtalsförsäkringar och medlemsförsäkringar

Livs har information om både avtals- och medlemsförsäkringarna sammanställda under rubriken ”Vanliga frågor och svar” på Livs hemsida. Adressen är www.livs.se/vanliga-fragor/.

Försäkringsvillkor och mer information finns också hos de bolag som administrerar våra försäkringar och avtalspensioner:

- *Försäkringsvillkor för avtalsförsäkringarna:*
AFA Försäkring, 106 27 Stockholm, tel 0771-88 00 99 eller Pensionsvalet, tel 020-650 11. Eller gå in på www.afaforsakring.se eller på www.pensionsvalet.se/privatperson/avtal/gtp-kfo-lo/, där du också kan ladda ned villkor och blanketter till din egen dator.
- *Bestämmelser för Avtalspension SAF-LO:*
Fora, kundservice tel 08-787 40 10 eller gå in på www.fora.se.
- **| KFO** *Bestämmelser för Gemensam Tjänstepension GTP och Avtalsgrupplivförsäkringen AGL:*
Pensionsvalet, tel 020-650 11, e-post: info@pensionsvalet.se. Eller gå in på www.pensionsvalet.se/privatperson/avtal/gtp-kfo-lo/.
- *Försäkringsvillkor för medlemsförsäkringarna:*
De flesta försäkringsvillkor finns att ladda ned på www.folksam.se/livs. Du kan också kontakta närmaste Folksam-kontor. Adresser och telefonnummer till alla kontor hittar du på www.folksam.se.

AFA Försäkrings webbanmälan

På AFA Försäkrings hemsida www.afaforsakring.se hittar du knappar för att anmäla eller komplettera ett ärende. I första hand ska du använda denna digitala form för att göra anmälan om skada eller försäkringsfall när det gäller AGS, TFA och Föräldrapeningtillägg (FPT). Du behöver ha en e-legitimation (till exempel BankID) för att logga in och göra webbanmälan. Läs mer på Skatteverkets informationssida www.skatteverket.se/privat/sjalvservice/allaetjanster/omelegitimation om de olika typerna av e-legitimation och hur man skaffar sig en sådan. Även arbetsgivaren kan använda AFA Försäkrings webbanmälan (läs mer på www.afaforsakring.se/arbetsgivare-fack/etjanster/). Vid dödsfall kan de efterlevande ladda ned anmälningsblankett för TGL från webbanmälningsfunktionen.

Det finns flera fördelar med att göra digital anmälan/ansökan på AFA Försäkrings hemsida istället för på pappersblankett. Det har många redan upptäckt. I dagsläget görs drygt 85 procent av alla anmälningar via Mina sidor på www.afaforsakring.se. En av fördelarna är att handläggningen går fortare och den försäkrade därmed också kan få sin ersättning fortare. En annan fördel är att webbanmälan ger vägledning medan man håller på och fyller i de olika uppgifterna. Till exempel dyker det upp en ruta med info och hjälp om man missar att fylla i en uppgift som behövs. Dessutom tar AFA Försäkring ansvaret för att få in anställningsuppgifter från arbetsgivaren.

Myndigheterna informerar om det lagstadgade skyddet

Information om det lagstadgade försäkringsskyddet, till exempel sjukpenning och allmän pension finns hos på www.forsakringskassan.se respektive www.pensionsmyndigheten.se. Myndigheterna har gemensamma servicekontor på många ställen i landet och också kundtjänst på Facebook: www.facebook.com/forsakringskassan respektive www.facebook.com/pensionsmyndigheten. Båda Facebookkundtjänsterna besvarar frågor på vardagar kl 8–16.

AFA Försäkring på Facebook och Youtube

Adresserna är www.facebook.com/afaforsakring samt www.youtube.com/user/afaforsakring.

Mer facklig försäkringsinformation

På LOs hemsida, www.lo.se, finns en avdelning som handlar om facket's försäkringar. Klicka på "Facket försäkrar" i den vågräta menyn högst upp.

I Facket försäkrar-avdelningen finns information om förbundens avtalsförsäkringar och medlemsförsäkringar samt användbara länkar och nyheter som uppdateras regelbundet. För försäkringsinformatörer finns en särskild del som heter Ff-Torget (<https://fftorget.lo.se>) med en mängd olika verktyg som underlättar uppdraget som försäkringsinformatör.

Bland annat finns där alla LOs förbundsgemensamma försäkringsmaterial som nedladdningsbara pdf-filer.

Ännu mer information – på flera olika språk

Det fackliga medlemskapet och fackets försäkringar är till för alla. Ingen medlem ska behöva gå miste om sina rättigheter på grund av språksvårigheter.

AFA Försäkring har information om avtalsförsäkringarna även på arabiska, bosniska, engelska, finska, kroatiska, spanska, polska, serbiska och turkiska. Direktadressen till sidan är www.afaforsakring.se/andra-sprak

Dessutom har LO och Folksam en flerspråkig telefontjänst med information på flera olika språk, inklusive på ”lätt svenska”. Dit kan man vända sig med frågor om fackligt medlemskap och få information om socialförsäkringarna, avtalsförsäkringarna och medlemsförsäkringarna.

Folksams Informationscenter är en medlemsförmån. Den fungerar som ett komplement till LO-förbundens vanliga försäkringsinformation på arbetsplatserna och genom avdelningar/sektioner. Samtalet kostar som ett vanligt lokalsamtal – och i övrigt beroende på operatör och om man ringer inom Sverige eller från utlandet – och själva tjänsten att få tala med någon på ett annat språk än svenska är kostnadsfri.

Webbadressen med de olika språkens telefonnummer är www.folksam.se/kundservice/flera-satt-att-kontakta-oss/in-other-languages.

E-postadress: flersprakig@folksam.se.

Arabiska	0771-58 59 00	Ryska	0771-58 59 09
Bosniska	0771-58 59 01	Serbiska	0771-58 59 10
Engelska	0771-58 59 02	Somaliska	0771-58 59 11
Finska	0771-58 59 03	Spanska	0771-58 59 12
Italienska	0771-58 59 04	Turkiska	0771-58 59 14
Kroatiska	0771-58 59 05	Tyska	0771-58 59 15
Kurdiska	0771-58 59 58	Lätt svenska	0771-58 59 13
Pashto/Dari	0771-58 59 06	Teckenspråk	www.folksam.se/ kundservice/flera-satt-att-kontak- ta-oss/pa-teckensprak .
Persiska	0771-58 59 07		
Polska	0771-58 59 08		

För att boka kundservice på teckenspråk fyller du i kontaktformuläret på www.folksam.se/kundservice/flera-satt-att-kontakta-oss/pa-teckensprak. Sedan blir du kontaktad av Folksams rådgivare. Kommunikationen sker därefter på teckenspråk via ett videosystem.

Dina avtalsförsäkringar

Kollektivavtalet – din trygghet

Genom kollektivavtal på din arbetsplats har du tillgång till ett kompletterande försäkringsskydd vid sjukdom, arbets-skada, arbetslöshet och vid dödsfall i yrkesverksam ålder. Du har också Föräldrapenningtillägg (FPT), som ger dig ersättning utöver föräldrapenningen när du är föräldraledig med nyfött eller adopterat barn. Efter arbetslivets slut har du en kompletterande ålderspension (avtalspensionen).

Alla dessa kollektivavtalade förmåner är en del av din anställning. Självklart tycker vi att du ska vara medlem i Livs men det är inget krav. Finns det kollektivavtal på din arbetsplats, så ingår försäkringarna och avtalspensionen automatiskt i din anställning. Om du däremot jobbar i ett företag som inte har tecknat avtal, är det stor risk att du går miste om dessa anställningsförmåner.

Två personer kan ha exakt samma lön – men den som arbetar på en arbetsplats utan kollektivavtal har i praktiken lägre lön. Avtalsförsäkringarna och avtalspensionen betalas ur löneutrymme som vi har avstått för dessa. Bara avtalspensionen är värd tusentals kronor per år. Exempel: Om du har en månadslön på 24 000 kronor tjänar du under ett år in cirka 13 000 kronor till din avtalspension.

Kollektivavtalet – garanterat försäkringsskydd

Kollektivavtalet är en garanti för att försäkringarna och avtalspensionen gäller även om arbetsgivaren av någon anledning skulle missa att betala in premierna.

2019 års tre olika basbelopp – och en utblick inför 2020

Många ersättningar i avtalsförsäkringarna och i tjänstepensionen uttrycks i basbelopp. Det finns tre olika basbelopp som används i olika sammanhang. Fördelen med att använda basbelopp i stället för fasta kronor är att man får en automatisk värdesäkring utan att behöva räkna om varje enskilt ersättningsbelopp varje år.

Här ligger de tre basbelopp som gäller för 2019. Varje höst fattar regeringen två beslut om basbeloppen inför kommande år. Prisbasbeloppet och det förhöjda prisbasbeloppet först och sedan inkomstbasbeloppet. När den här skriften trycks är förslaget till beslut (från Statistiska centralbyrån, SCB) om de två prisbasbeloppen känt men inte förslaget till beslut (från Pensionsmyndigheten) om inkomstbasbeloppet.

Det "vanliga" prisbasbeloppet

- 46 500 kronor gäller under 2019
- För 2020 har SCB föreslagit 47 300 kronor (en höjning med 800 kronor)

Det "vanliga" prisbasbeloppet bygger på konsumentprisindex och speglar inflationen. De flesta socialförsäkringsersättningar bygger på detta prisbasbelopp. Det används också flitigt som värdesäkringsinstrument i avtalsförsäkringarna.

Det förhöjda prisbasbeloppet

- 47 400 kronor gäller under 2019
- För 2020 har SCB föreslagit 47 300 kronor (en höjning med 900 kronor)

Det förhöjda prisbasbeloppet används bland annat för att beräkna pensionsgrundande inkomst och för ATP-poäng, något som fortfarande görs enligt övergångsreglerna för personer födda 1938–1953.

Inkomstbasbeloppet

- 64 400 kronor gäller under 2019
- För 2020 kommer Pensionsmyndigheten att lägga förslag i slutet av oktober 2019

Inkomstbasbeloppet bygger på löneindex, som speglar den genomsnittliga löneutvecklingen i landet. Det används inom det allmänna pensionssystemet, bland annat för att beräkna inkomsttaket. Inom avtalspensionen används det på ett likartat sätt, för att beräkna arbetsgivarens avsättning till din pension.

Livs avtalsförsäkringar fungerar som komplement till samhällets trygghetssystem, som bygger på socialförsäkringarna och den allmänna pensionen. Dessa förmåner administreras av Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten. Alla som bor och/eller arbetar i Sverige omfattas och vi är alla med och betalar tillsammans för denna trygghet genom skatter och avgifter.

Exempel på socialförsäkringsförmåner är sjukpenning, föräldrapenning och pension. Till de allmänna pensionerna räknas bland annat ålderspension i form av inkomstpension och premiepension samt efterlevandepensioner till vuxna och barn när någon avlidit.

Avtalsförsäkringarna och avtalspensionen kompletterar socialförsäkringar och allmän pension. De bygger på kollektivavtal mellan facket och arbetsgivarna. De finansieras med pengar som tas ur löneutrymmet. Du jobbar alltså själv ihop till dina avtalsförmåner och ersättningarna från dem bygger på din inkomst.

Efterskydd – när din anställning har upphört

Om du slutar din anställning – frivilligt eller för att du blivit arbetslös – har du som regel kvar ditt avtalsförsäkringsskydd under en övergångstid. Tanken är att du inte ska behöva drabbas av ”luckor” i din ekonomiska trygghet mellan anställningarna.

Delvis olika regler gäller för de olika försäkringarna, läs mer under varje försäkring.

Livs avtalsförsäkringar

Avtalsförsäkring	Gäller när	Ersättningar	Läs på sid
Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS	Sjukdom	Kompletterar sjukpenning och sjukersättning/aktivitetsersättning.	20-24
Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA	Arbetsskada	Ersättning för inkomstförlust, sveda och värk, kostnader, invaliditet, dödsfall.	27-31
Försäkring om avgångsbidrag, AGB, och omställningsstöd	Arbetslöshet	Ger ersättning bland annat om du förlorar jobbet på grund av driftsinskränkning.	35-37 och 39-40
 KFO Omställningsersättning och Aktivt omställningsstöd	Arbetslöshet	Ger ersättning bland annat om du förlorar jobbet på grund av driftsinskränkning eller sjukdom	37-38 och 40
Tjänstegrupplivförsäkring, TGL	Dödsfall i yrkesverksam ålder	Kompletterar efterlevandepensionerna, t ex omställningspension och barnpension.	41-45
 KFO Avtalsgrupplivförsäkring, AGL	Dödsfall i yrkesverksam ålder	Kompletterar efterlevandepensionerna, t ex omställningspension och barnpension.	41-45
Avtalspension SAF-LO	Ålderspension	Kompletterar din allmänna ålderspension.	46-51
Premiefrielseförsäkring ingår i pensionsavtalet		Säkerställer att du inte förlorar pensionsrätt om du till exempel är sjukfrånvarande eller föräldraledig.	25-26
 KFO Gemensam Tjänstepension GTP	Ålderspension	Kompletterar din allmänna ålderspension.	45-50
Premiefrielseförsäkring ingår i pensionsavtalet		Säkerställer att du inte förlorar pensionsrätt om du till exempel är sjukfrånvarande eller föräldraledig.	24-25
Deltidspension	Arbetsidsförkortning/ ålderspension	Ger dig möjlighet att välja antingen att gå ned i arbetstid efter 60 år eller att förstärka ålderspensionen efter ordinarie pensionsålder.	58-59
Föräldrapenningtillägg, FPT	Föräldraledighet i samband med barns födelse eller adoption	Kompletterar föräldrapenningen med 10 procent under och 90 procent över föräldrapenningens inkomsttak.	60-62

Om du är sjuk länge

Tänk på att dina avtalsförsäkringar fortsätter att gälla även om du får sjukersättning/aktivitetsersättning. Följande gäller:

- Du får månadersättning från AGS som komplement till din sjukersättning eller aktivitetsersättning. Sedan 2012 kan du i många fall få AGS-ersättning även för eventuella inkomstdelar över sjuk-/aktivitetsersättningens inkomsttak på 7,5 prisbasbelopp.
- Skulle du avlida före 65 års ålder, har dina efterlevande rätt att ansöka om och få ersättning genom Tjänstegrupplivförsäkringen, TGL, eller Avtalsgrupplivförsäkringen, AGL. Denna livförsäkring fortsätter att gälla om du tvingas lämna din anställning på grund av sjukdom och får sjuk-/aktivitetsersättning.
- Du förlorar inte inbetalningarna till din avtalspension om du måste vara hemma från jobbet på grund av sjukdom eller lämnar din anställning på grund av hel sjukersättning. Under hela tiden som du har sjukersättning eller aktivitetsersättning fortsätter du att tjäna in pensionsrätt i Avtalspension SAF-LO eller Kooperationens Avtalspension, KAP, genom premiebefrielseförsäkringen.

Om du är föräldraledig

- Premiebefrielseförsäkringen betalar in din pensionspremie också när du är föräldraledig och får Föräldrapenningtillägg, FPT.

Vid arbetsskada

Om du skadas vid tillfälligt besök på jobbet

Du omfattas av TFA om du besöker din arbetsplats under tiden som du är sjukskriven till exempel för att träffa en facklig representant (men inte om du ska arbetsträna eller arbetspröva enligt en fastställd rehabiliteringsplan). Om du skulle skadas genom olycksfall på arbetsplatsen, kan skadan prövas och regleras i enlighet med TFA-villkoren.

Ersättning även vid sjukpenning på fortsättningsnivån

Vid sjukpenning på fortsättningsnivån är den kompletterande ersättningen från TFA 25 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten upp till sjukpenningens inkomsttak på 8 prisbasbelopp (som gäller sedan den 1 juli 2018).

Ersättning för asbestcancer

Åldersgränsen för när asbestrelaterad cancer är ersättningsbar höjdes för några år sedan från 70 år till 75 år. Det räcker alltså med att sjukdomen visar sig innan den skadade har fyllt 75 år.

| KFO I det nya avtalet för kooperativt anställda arbetare (gäller från och med 2019) har den högsta åldern för ersättning vid asbestcancer tagits bort.

Ingen vållandeprövning vid mesoteliom

Den som drabbats av mesoteliom (lundsäckscancer) får ersättning för sveda och värk. I motsats till andra arbetssjukdomar krävs inte vållandeprövning för att få denna ersättning.

| KFO *Vållandeprövningen (generellt för arbetssjukdom) har avskaffats på avtalsområde LO-KFO*

Till förbättringarna på avtalsområdet för kooperativt anställda arbetare har LO och arbetsgivarparten KFO kommit överens om att ta bort kravet på att visa att arbetsgivaren vållat en arbetssjukdom. Det gäller för arbetssjukdomar med visandedag från och med den 1 januari 2019.

Sjukdom – Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS

Sjukfrånvaro märks dessvärre direkt i lönekuvertet. Som livsmedelsarbetare får du av hygienskäl oftast inte jobba om du är sjuk. Avtalsförsäkringarna ger dock ingen speciell kompensation för till exempel karensdagen i yrken som våra där ”sjuknärvaro” inte är möjlig.

Däremot har du ett bra försäkringsskydd mot inkomstförlust om du är sjuk länge, då inkomstminskningen kan bli rejält kännbar. För detta har vi Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS i vårt kollektivavtal. Ersättningen från AGS ger dig ett tillägg till:

- sjukpenning på normalnivån eller fortsättningsnivån *)
- sjukersättning eller aktivitetsersättning **)

*) *Så kallas sjukpenning på 80- respektive 75-procentsnivån.*

***) *Sjukersättning hette tidigare förtidspension. Aktivitetsersättning är enligt huvudregeln den ersättning som betalas om mottagaren är under 30 år.*

Särskild försäkring gör att du inte förlorar pensionspengar

I ditt kollektivavtal ingår en särskild premiebefrielseförsäkring (läs mer på sid 25–26). Den gör att du inte missar pensionsrätt i avtalspensionen om du måste stanna hemma från jobbet – eller tvingas sluta jobba helt eller delvis – på grund av sjukdom eller skada.

Kollektivavtalets AGS-försäkring kompletterar sjukpenning

Om du är sjukskriven i mer än två veckor, kan du få kompletterande ersättning från AGS. Denna så kallade dagsersättning betalas från och med sjukdag 15 och du kan få ersättning i upp till ett år.

Så fungerar sjukpenning från Försäkringskassan

Sjukpenning på normalnivån är 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten de första 364 dagarna. Därefter kan du efter ansökan beviljas sjukpenning på fortsättningsnivån. Det enda undantaget från 364-dagarsbegränsningen är om du lider av en allvarlig

sjukdom. Då kan du få sjukpenning på normalnivån även efter dag 364.

Sjukpenning på fortsättningsnivån är 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Vid beräkning av antalet dagar läggs sjukdagar 450 dagar bakåt i tiden ihop. Har du redan förbrukat 364 dagar inom denna period ska du ansöka om sjukpenning på fortsättningsnivån från första sjukpenningdagen i sjukperioden.

Hur mycket kompletterar AGS sjukpenningen med?

Dagersättning från AGS under sjukpenningtid är 12,5 procent av sjukpenning på normalnivån (80-procentsnivån). I AGS tillämpas ingen sammanläggning av sjukperioder. Om Försäkringskassan betalar sjukpenning på fortsättningsnivån på 75 procent innan 360 dagar har gått i den aktuella sjukperioden, höjs kompletteringen från AGS till 13,3 procent av sjukpenningen.

Vilken sjukpenningform	Komplettering från AGS	Din sammanlagda ersättningsnivå
Sjukpenning på normalnivån	12,5 procent av sjukpenningen	Cirka 87 procent
Sjukpenning på fortsättningsnivån	13,3 procent av sjukpenningen	Cirka 83 procent

Så läser du tabellen

Inkomsttaket för sjukpenning är 8 prisbasbelopp sedan den 1 juli 2018 (det motsvarar under 2019 en månadslön på 31 000 kronor och under 2020 en månadslön på 31 533 kronor). Inkomster över detta tak ersätts inte.

Sjukpenning på normalnivån är – officiellt – 80 procent. Sjukpenning på fortsättningsnivån är – officiellt – 75 procent. Men först ska den sjukpenninggrundande inkomsten multipliceras med 0,97, vilket minskar den.

Detta innebär att sjukpenningens ersättningsnivå i själva verket är 77,6 procent respektive 72,75 procent.

Så fungerar AGS tillsammans med ersättningsformen sjukpenning i särskilda fall

Sjukpenning i särskilda fall gäller om du blir sjuk efter att ha utförsäkrats från tidsbegränsad sjukersättning och saknar sjukpenninggrundande inkomst, SGI, eller har en SGI som understiger 80 300 kronor. Genom sjukpenning i särskilda fall slipper du söka försörjningsstöd ("socialbidrag") om du blir sjuk igen. Ersättningen består av fasta kronbelopp. Exempelvis är hel sådan sjukpenning 160 kronor om dagen.

Eftersom sjukpenning i särskilda fall inte bygger på SGI, kan du inte få dagsersättning från AGS (som bygger på att du har en SGI) om du får den nya sjukpenningen för hela din sjukskrivning.

Om du däremot har en låg SGI och får sjukpenning i särskilda fall som utfyllnad, kan du få AGS-ersättning beräknad utifrån den SGIgrundade sjukpenningen.

Du måste ansöka om AGS själv!

Glöm inte att sjukanmäla dig till AFA Försäkring, som administrerar AGS! Ersättningen betalas inte ut automatiskt. Sjukanmälan ska du i första hand göra digitalt på www.afaforsakring.se. Om det inte är möjligt kan du använda en pappersblankett.

AGS-sjukanmälan (eller TFA skadeanmälan vid arbetsskada) gäller också som anmälan till premiebefrielseförsäkringen – som betalar din pensionspremie i Avtalspension SAF-LO (sid 46–51) eller Gemensam Tjänstepension GTP (sid 52–57) medan du är sjuk.

Läs mer om premiebefrielseförsäkringen på sid 25–26.

Kollektivavtalets AGS-försäkring kompletterar sjukersättning/aktivitetsersättning

Om Försäkringskassan beviljar dig sjukersättning eller aktivitetsersättning kan du få månadsersättning från AGS som komplement. Hur stor månadsersättningen blir, beror dels på vilken sjukpenninggrundande inkomst som du hade när du blev sjuk, dels på när du beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Ersättning även över 7,5 prisbasbelopp från 2012

LO och Svenskt Näringsliv har kommit överens om att AGS från och med den 1 januari 2012 ska ge månadsersättning även på inkomster över sjuk-/aktivitetsersättningens inkomsttak (som fortfarande är 7,5 prisbasbelopp, 2019 motsvarar 29 063 kronor i månaden och 2020 motsvarar 29 562 kronor i månaden).

Du omfattas av den nya överenskommelsen om du beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning efter den 1 januari 2012.

Månadsersättningens storlek

Den lägsta månadsersättningen är 75 kronor i månaden.

Vilken den högsta månadsersättningen för inkomster under 7,5 prisbasbelopp är beror på när du insjuknade. Exempel: För sjukperioder som börjat den 1 januari 2009 eller senare är månadsersättningen högst 4 013 kronor i månaden. (För tidigare påbörjade sjukperioder gäller andra belopp.)

Om din inkomst överstiger sjuk- och aktivitetsersättningens inkomsttak på 7,5 prisbasbelopp kan du få AGS månadsersättning även för den överskjutande inkomstdelen. Förutsättningen är att din sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats efter den 1 januari 2012

Har du rätt till AGS?

Du har rätt till ersättning från AGS-försäkringen om du:

- har varit anställd i 90 dagar (detta kallas ”kvalifikationstid”) – även tid hos tidigare arbetsgivare kan räknas in,
- har fått sjukpenninggrundande inkomst, SGI, fastställd av Försäkringskassan,
- inte har fyllt 65 år.

När du har fullgjort 90 dagarnas kvalifikationstid gäller försäkringen så länge som du är anställd (detta kallas ”försäkringsgrundande anställningstid”). Sjukdom, hel ledighet med föräldrapenning eller ledighet med bibehållen lön jämföras med arbete.

Vid annan frånvaro – till exempel om du är tjänstledig utan lön – omfattas du under sex månader och därefter gäller reglerna om efterskydd.

Efterskydd i Avtalsgruppsjukförsäkringen, AGS

Om din anställning upphör gäller AGS i ytterligare 720 ”friska” dagar. Bli du sjuk under efterskyddstiden – och uppfyller kraven för AGS i övrigt – har du rätt till ersättning från AGS som om du vore anställd. De dagar du i så fall har sjuklön, sjukpenning, eller sjuk-/aktivitetsersättning förbrukar du inte dagar med efterskydd.

Du kan ha missat pengar!

Har du glömt att göra en AGS-anmälan för en tidigare sjukskrivning? Tänk på att du kan få AGS-ersättning retroaktivt för gamla sjukfall. Det samma gäller om du missat att söka AGS-ersättning vid det som tidigare kallades för sjukbidrag eller förtidspension.

Kontakta din försäkringsinformatör eller förbundet så får du veta mer. Pengar kan betalas ut retroaktivt för ersättningsberättigade fall från och med september 1972, då försäkringen trädde i kraft!

Premiebefrielseförsäkring

Premiebefrielseförsäkringen i ditt kollektivavtal säkerställer att du inte förlorar pensionsrätt i Avtalspension SAF-LO eller Gemensam Tjänstepension GTP när du är sjuk. Den gäller även när du har graviditetspenning eller är föräldraledig med föräldrapenning i samband med barns födelse.

Vad innebär premiebefrielse?

Premiebefrielse innebär att den som ska betala in en premie för en försäkring slipper göra det i vissa situationer. En premiebefrielseförsäkring är en försäkring som går in och betalar den aktuella premien under den tiden.

När du arbetar som vanligt betalar din arbetsgivare in premien för din avtalspension. Men om du är sjuk eller föräldraledig betalar ju arbetsgivaren ingen lön. Då finns heller inget underlag att betala in pensionspremien på.

Utan den premiebefrielseförsäkring som finns i kollektivavtalet skulle du gå miste om pensionsrätt i dessa situationer. Men det gör du alltså inte, eftersom premiebefrielseförsäkringen övertar arbetsgivarens pensionspremiebetalningar.

Grundkraven för att ha rätt till premiebefrielse är att du har fyllt 25 men inte 65 år och att du var arbetsför till minst 25 procent vid anställningens början. Premiebefrielseförsäkringen går in och betalar i samma grad (till exempel helt eller halvt) som du inte får lön på grund av att du är frånvarande från arbetet i de ersättningsbara situationerna.

Vid sjukdom eller arbetsskada

Premiebefrielseförsäkringen hör till din avtalspension men praktiskt är den kopplad till din anmälan till Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS alternativt Trygghetsförsäkring vid arbetsskada TFA eller Föräldrapenningtillägg (FPT).

När du gör anmälan till någon av dessa avtalsförsäkringar till AFA Försäkring, har du samtidigt anmält dig till premiebefrielseförsäkringen. Mer behöver du inte göra.

Observera att du kan få pensionspremien betalad av premiefrielseförsäkringen även om du ännu inte har hunnit kvalificera dig till ersättning från AGS.

Vid graviditetspenning och föräldrapenning

Premiefrielsen innebär att du fortsätter att tjäna in avtalspensionsrätt under den tid som du får föräldrapenning i samband med barns födelse, men inte vid tillfällig föräldrapenning, så kallade vab-dagar. Sedan 2012 får du premiefrielse också under tid med graviditetspenning.

Premiefrielseförsäkring vid föräldrapenning kan som längst gå in och betala pensionspremien i 13 månader.

När du gör anmälan till Föräldrapenningstillägg, FPT, anmäler du dig automatiskt också till premiefrielseförsäkringen. (Läs om FPT på sid 60-62.)

Använd webbanmälningsfunktionen på AFA Försäkrings hemsida (www.afaforsakring.se). Om du inte har möjlighet att anmäla via webben, ring AFA Försäkrings kundcenter på 0771-88 00 99. Det finns inte längre någon pappersblankett.

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA

Arbetsmiljön är fortfarande ett stort problem på våra arbetsplatser. Stress, brister i arbetsorganisationen och dålig kontroll på riskfaktorer skapar arbetsförhållanden som i många fall är direkt hälsovådliga. Brister i företagets arbete med att analysera risker och vidta skadeförebyggande åtgärder, tillsammans med underbemanning på arbetsplatserna, leder till arbetsskador.

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, är en kollektivavtalad försäkring som hjälper dig att jämna ut inkomstbortfall efter en arbetsskada. Den lämnar också ersättning för bland annat bestående invaliditet, en del kostnader och dödsfall. TFA har ingen kvalifikationstid utan försäkringsskyddet gäller från första arbetsdagen om kollektivavtal finns.

Olika slags arbetsskador

- Olycksfall i arbetet.
- Arbetssjukdomar som varar längre än 180 dagar. Även vissa smittsamma sjukdomar omfattas.
- Färdolycksfall, det vill säga om du blir skadad på väg till eller från arbetet. Undantag: Trafikolycka som ersätts från det vållande fordonets trafikförsäkring.

Delvis olika regler gäller för dessa arbetsskadetyper.

Skadeanmälan till TFA räcker! Vid arbetsskada behövs ingen separat AGS-anmälan. När AFA Försäkring får in TFA-skadeanmälan skickas den till rätt avdelning så att du får den ersättning som du ska ha.

Ersättning för inkomstförlust

TFA-försäkringen har inte någon inkomstgräns uppåt. Får du rätt till ersättning från TFA, ersätts även den del av din lön som eventuellt överstiger sjukpenningens inkomsttak (se sid 21). Vid ”vanlig” sjukdom ersätts bara inkomstdelar som ligger under detta inkomsttak.

Olycksfall i arbetet

Om du råkat ut för ett olycksfall i arbetet kan du få ersättning för hela inkomstförlusten från första sjukdagen, det vill säga även ersättning för karensavdraget och under sjuklöneperioden, dag 2-14.

Arbetsjukdom

Vid arbetsjukdom, exempelvis en belastningsskada, får du ingen TFA-ersättning förrän Försäkringskassan och/eller AFA Försäkring har godkänt arbetsskadan. Den ska också ha kvarstått i 180 dagar. En annan möjlighet är att AFA Försäkring självständigt kan godkänna en arbetsjukdom om den finns upptagen på den så kallade ILO-förteckningen. Dessa är grundförutsättningarna för ersättning, men från och med 2019 finns det en skillnad mellan avtalsområdena.

På avtalsområdet för privatanställda arbetare gäller – efter uppfyllda grundförutsättningar – att du måste kunna visa att arbetsgivaren vållat skadan genom oaktsamhet, försumlighet eller liknande. Annars får du inte ersättning för din inkomstförlust under den akuta sjukskrivningstiden.

| KFO På avtalsområdet för kooperativt anställda arbetare har detta så kallade vållandekrav tagits bort. Om din arbetsjukdom visar sig den 1 januari 2019 eller senare, får du ersättning om grundförutsättningarna är uppfyllda.

Vållandeprovning? Tala med facket!

Vållande prövas av en särskild Vållandenämnd. Du måste själv anmäla fråga om vållande till nämnden. Facket kan hjälpa dig med detta.

Färdolycksfall

Vid färdolycksfall får du ingen TFA-ersättning för inkomstförlust under den akuta sjuktiden. Du får ersättning från Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS, som vid vanlig sjukdom. Du kan dock få ersättning från TFA för sveda och värk samt för kostnader enligt samma regler som vid olycksfall i arbetet. Vid invaliditet, kan du också ha rätt till ersättning från TFA för framtida inkomstförlust. Om färdolycksfallet beror på en trafikolycka, kan du få ersättning från det vållande fordonets trafikförsäkring.

Ersättning för kostnader

Från TFA kan du också få ersättning för kostnader och annat till följd av arbetsskadan. Det kan gälla läkar- och sjukvårdskostnader samt skadade kläder/glasögon/proteser med mera. Du kan också få merkostnadsersättning för hemhjälp, barntillsyn och liknande. I vissa fall kan du få ersättning för merkostnader i samband med rehabilitering som föranleder omskolning eller vidareutbildning.

Ersättning för sveda och värk

Denna ersättning kallas ”Ersättning för fysiskt och psykiskt lidande av övergående natur (sveda och värk)”. Sveda och värk-ersättningen betalas enligt en särskild tabell i förhållande till skadans art och sjuktidens längd.

Är du privatanställd arbetare kan du få ersättning för sveda och värk först om du varit sjukskriven i minst 31 dagar. Och vid arbetsjukdom måste du kunna visa att arbetsgivaren vållat skadan genom oaktsamhet, försumlighet eller liknande. Det enda undantaget är mesoteliom (lungsäckscancer).

| KFO Är du kooperativt anställd arbetare kan du få ersättningen från den första sjukdagen. Det gäller också vid arbetsjukdom som visat sig den 1 januari 2019 eller senare, eftersom kravet på att visa arbetsgivarens vållande har tagits bort i avtalet.

Ersättning vid invaliditet

Har arbetsskadan lett till bestående invaliditet kan du få TFA-ersättning bland annat för:

- den medicinska invaliditeten (alltså den fysiska och/eller psykiska funktionsnedsättningen),
- den framtida inkomstförlusten,
- särskilda olägenheter.

Ersättning för skador som påverkat utseendet

Du kan få ersättning om du förlorar en kroppsdel, till exempel om ett olycksfall leder till amputation. Du kan också få ersättning för ärr.

Ersättning vid dödsfall

TFA ersätter förlust av underhåll. De som var beroende av den avlidna för sin försörjning ska i princip kunna leva på samma standard som före dödsfallet. Det gäller make/registrerad partner/sambo/barn.

Dessutom lämnas ersättning för begravningskostnader. Även vissa nära anhöriga kan få ersättning för psykisk chock eller andra psykiska besvär till följd av dödsfall på grund av arbetsskada.

Efterskydd i Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) gäller om besvär på grund av arbetet visar sig efter det att anställningen upphört. Detta efterskydd gäller i vissa fall även efter 65-årsdagen, om du har varit utsatt för skadlig inverkan i arbetet under försäkringstiden.

Särskild försäkring gör att du inte förlorar pensionspengar

I ditt kollektivavtal ingår en särskild premiebefrielseförsäkring (läs mer på sid 25-26). Den gör att du inte missar pensionsrätt i avtalspensionen om du måste stanna hemma från jobbet – eller tvingas sluta jobba helt eller delvis – på grund av arbetsskada.

Ansökan om ersättning från TFA

Du ska omedelbart anmäla skadan till arbetsgivaren och till Försäkringskassan. Till AFA Försäkring ska du i första hand använda webbanmälan på www.afaforsakring.se. Om det inte är möjligt kan du använda den pappersblankett som finns för nedladdning på webbansökningsidan. Om du har läkarintyg på din sjukfrånvaro, skicka in en kopia av läkarintyget till AFA Försäkring (på www.afaforsakring.se kan du skicka den elektroniskt). Kvitton på läkarbesök med mera behöver du inte skicka in, men spara dem så att du kan styrka dina kostnader om AFA Försäkring begär det.

Du måste också fylla i en fullmakt för att AFA Försäkring ska kunna ta del av Försäkringskassans beslut i arbetsskadeärendet.

Ersättning från TFA för inkomstförlust samt livränta för förlust av underhåll är skattepliktig inkomst. Övriga ersättningar är skattefria.

Arbetslöshet – ersättningar och stöd via kollektivavtalet

Vi anser att arbetslöshet ska medföra minsta möjliga ingrepp i familjens sociala och ekonomiska situation. Det är en viktig facklig princip liksom att du, om du blir arbetslös, ska kunna använda tiden till konstruktiva insatser som höjer den personliga kompetensen och ökar din konkurrenskraft på arbetsmarknaden.

Du ska självklart anmäla dig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Om du är uppfyller kraven i den lagstadgade arbetslöshetsförsäkringen har du rätt till ersättning under arbetslösheten.

Livs a-kassa har alltid senaste nytt

Facket för en ständig kamp för att förbättra villkoren för arbetslöshetsförsäkringen – även om det ofta är en kamp i stark motvind.

Reglerna för arbetslöshetsförsäkringen (alltså ersättning från a-kassan) ändras ganska ofta och kan komma att ändras flera gånger även i framtiden. Av det skälet har vi valt att inte precisera villkoren här, utan hänvisar dig till a-kassan. www.livs-akassa.se

Telefon: 08-796 29 90

E-post: akassa@livs.se

Livs jobbar inte bara med politisk påverkan utan också bland annat med att förbättra kollektivavtalets villkor för sådant du har rätt till som arbetslös.

I ditt kollektivavtal ingår därför både kontant ersättning och individuella stödinsatser. De kontanta ersättningarna ger en extra inkomsttrygghet främst för äldre arbetslösa, medan alla kan ta del av kollektivavtalets omställningsinsatser. Tanken med dessa är att de ska vara individuellt anpassade. Beroende på om du är privatanställd arbetare eller anställd i kooperationen gäller följande:

LO-Privat, med avtalsparterna LO och Svenskt Näringsliv

Avtalet LO-Privat gäller bara om du blir uppsagd på grund av arbetsbrist till följd av en varaktig minskning av personalstyrkan.

- **AGB-försäkringen (AFA Försäkring):** Avgångsbidragsförsäkringen AGB ger ett kontant skattepliktigt engångsbelopp om du har fyllt minst 40 år. 2019 ligger hel ersättning från AGB på mellan 35 736 och 51 972 kronor, beroende på ålder. Du får helt AGB-belopp vid heltidsanställning, halvt belopp vid halvtid och så vidare.

Försäkringsbelopp som du får från AGB-försäkringen är skattepliktig inkomst.

- **Omställningsstöd (Trygghetsfonden TSL):** Omställningsstödet ger möjligheten att få individuellt anpassat stöd i upp till ett år om du blir uppsagd på grund av arbetsbrist. Det finns ingen lägsta ålder för att ta del av omställningsåtgärderna.

| KFO LO-KFO, med avtalsparterna LO och Kooperationens Förhandlingsorganisation

Avtalet LO-KFO gäller under vissa förutsättningar även vid sjukdom eller då en anställning löper ut enligt anställningsavtalet.

- **Omställningsersättning (Kollektivavtalsstiftelsen CIKO):** Omsättningsersättningen är ett engångsbelopp som du kan få om du har fyllt minst 40 år. 2019 var hel ersättning 32 200 kronor. Vid lägre arbetstidsmätt, betalas ersättningen i proportion till arbetstiden i förhållande till heltid.

Omställningsersättningens belopp är skattepliktig inkomst.

- **Aktivt omställningsstöd (Kollektivavtalsstiftelsen CIKO):** Det aktiva omställningsstödet syftar till att öka dina möjligheter att få ett nytt arbete och ska alltså utformas individuellt. En individuell handlingsplan ska därför upprättas för dig. Insatserna får pågå i högst 18 månader efter det att anställningen har upphört men stödet kan påbörjas redan under uppsägningstiden. Det finns ingen lägsta ålder för att ta del av omställningsåtgärderna.

När beslutet om uppsägning är fattat, kan arbetsgivaren och du

som blivit uppsagd anmäla tillsammans eller så kan du göra anmälan till CIKO själv.

- *Extra pensionspremie om du blir uppsagd:* Du kan ha rätt till ett extra engångsbelopp till din Gemensam Tjänstepension GTP om du blir uppsagd på grund av arbetsbrist. Beloppet brukar motsvara ett års premieinbetalningar.

Livs inkomstförsäkring, LIF

Alla medlemmar i Livs omfattas även av en inkomstförsäkring som ingår i medlemskapet. Inkomstförsäkringen säkerställer att även de medlemmar som tjänar mer än arbetslöshetsförsäkringens inkomsttak får ut 80 procent av sin lön under cirka nio månaders arbetslöshet.

Läs mer om Livs inkomstförsäkring, LIF, på sid 65-67.

Arbetslöshet – kontanta ersättningar

Som medlem i Livs kan du arbeta på en arbetsplats som har kollektivavtal mellan LO och Svenskt Näringsliv ("LO-Privat") eller mellan LO och Kooperationens Förhandlingsorganisation ("LO-KFO"). Från och med 2019 finns två olika uppsättningar förmåner vid arbetslöshet. Vi börjar med de kontanta ersättningarna och avslutar med omställningsstöden.

Försäkring om avgångsbidrag, AGB, på avtalsområde LO-Privat

När har du rätt till ersättning från AGB?

Du kan ha rätt till ersättning från AGB om du:

- blir uppsagd från din tillsvidareanställning på grund av arbetsbrist och den driftsmässiga förändringen i företaget leder till en varaktig minskning av personalstyrkan,
- har fyllt 40 år när din tillsvidareanställning upphör,
- har tjänat in minst 50 månaders anställningstid under en femårsperiod hos ett eller flera företag som varit anslutna till AGB-försäkringen. Femårsperioden räknas utifrån tillsvidareanställningens upphörande.

Fram till och med månaden före den då du fyller 65 år har du rätt till AGB.

När har du inte rätt till ersättning?

Du har inte rätt till AGB om Försäkringskassan beviljar dig hel sjukersättning innan din anställning upphör. Du har inte heller rätt till någon ersättning om du inom tre månader blir återanställd i företaget eller om du får jobb någon annanstans i samma koncern. AGB kan inte heller betalas ut om du utan godtagbart skäl avböjer erbjudande om återanställning av skäl som lett eller skulle ha lett till avstängning av ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Vid företagsköp, överlåtelse av verksamhet och liknande ska det övertagande företaget i princip också överta all personal. Du har

normalt inte rätt till AGB-ersättning om du haft rätt att låta din anställning övergå till det förvärvande företaget men tackat nej – och till följd av detta blir uppsagd av det överlåtande företaget.

Särskilda skäl

Enligt försäkringsvillkoren kan AGB utbetalas om den så kallade AGB-nämnden, som är rådgivande till AFA Livförsäkring, anser att särskilda skäl föreligger till att du avböjt fortsatt anställning.

Ersättning

Du får ersättningen som ett engångsbelopp när anställningen upphör. Beloppets storlek bestäms av hur gammal du är när anställningen upphör. AGB bestäms också av din överenskomna arbetstid vid tidpunkten för uppsägningen. Beloppet betalas i proportion till det ordinarie arbetstidsmåtts andel av heltid vid tidpunkten för uppsägningen.

Om du blir uppsagd från din tillsvidareanställning och inom tre månader påbörjar en ny anställning i samma företag eller inom koncernen men med en arbetstid på färre timmar per vecka kan du ha rätt till del av beloppet. Om du senare blir uppsagd från denna anställning kan du ha rätt till ytterligare ersättning.

Du kan dock som mest få ett helt AGB från en anställnings upphörande och under en därefter löpande femårsperiod.

I den här tabellen kan du se vilken ersättning som kan lämnas om du blir uppsagd under år 2019 och är berättigad till hel ersättning. Beloppen är höjda i förhållande till 2018.

Ålder	Ersättning
40-49 år	35 736 kronor.
50-59 år	37 212 – 50 496 kronor (= 1 476 kronors tillägg för varje levnadsår fr o m 50 år t o m 60 år).
60-64 år	51 972 kronor.

Försäkringsbeloppen från AGB är skattepliktig inkomst.

Du har två år på dig att anmäla

Din anmälan ska ha kommit in till AFA Försäkring inom två år, räknat från det datum då du slutade din tillsvidareanställning. Det gör du genom att fylla i en blankett som du kan ladda ned på den digitala anmälningsfunktionen på www.afaforssakring.se.

I KFO Omställningsersättning på avtalsområde LO-KFO

När kan du få omställningsersättning?

Grundkravet är att du ska ha varit sammanhängande anställd – och med minst 40 procents sysselsättningsgrad – hos ett eller flera företag eller organisationer anslutna till KFO sedan minst 12 månader (räknat tillbaka från tidpunkten då anställningen upphör). Omställningsstödet gäller i flera situationer:

- Du är tillsvidareanställd och har blivit uppsagd på grund av arbetsbrist därför att den driftsmässiga förändringen i företaget/organisationen medför en varaktig minskning av personalstyrkan. I denna situation kan du få stöd genom omställningsavtalet även om du säger upp dig själv, så länge det klart framgår att du slutar på initiativ av arbetsgivaren.
- På grund av ett sjukdomstillstånd är du förhindrad att utföra de arbetsuppgifter som du är anställd för och det har visat sig att arbetsgivaren saknar möjligheter att erbjuda dig anpassade eller alternativa arbetsuppgifter.
- Din anställning löper ut enligt vad som står i anställningsavtalet (typexempel: personlig assistans). Det kan gälla en tidsbegränsad anställning eller en centralt kollektivavtalad anställningsform som avslutas enligt de regler som avtalet föreskriver.

När har du inte rätt till ersättning?

- Du omfattas av ett motsvarande omställningsavtal eller liknande.
- Du har beviljats hel sjukersättning innan anställningen upphör
- Du påbörjar en ny anställning hos samma arbetsgivare inom 30 dagar från den uppsagda anställningens slut.
- Du är anställd i en arbetsmarknadspolitisk insats och därmed undantagen från LAS.

- Du har begärt ogiltigförklaring av uppsägningen eller yrkat skadestånd från företaget/organisationen med anledning av uppsägningen.

Omställningsersättningens storlek

Omsättningsersättningen är ett skattepliktigt engångsbelopp som 2019 är 32 200 kronor vid heltid.

Om du arbetat heltid enligt det heltidsmått som gäller i tillämpligt villkorsavtal, så är omställningsersättningen 50 procent av inkomstbasbeloppet vid tiden för ansökan. Exempel: Du ansöker 2019, då inkomstbasbeloppet är 64 400 kronor. 50 procent av detta är 32 200 kronor.

Om din avtalade arbetstid är mindre än heltid, betalas omställningsersättningen i proportion till arbetstiden i förhållande till heltid.

Om du påbörjat eller tackat nej till erbjuden anställning i samma företag/organisation eller i ett annat företag/organisation i samma koncern och arbetstiden är eller skulle ha varit lägre än i den anställning som sagts upp, använder CIKO följande beräkning:

Arbetstagarens ordinarie arbetstidsmått vid uppsägningstillfället minus arbetstagarens ordinarie arbetstidsmått i den erbjudna anställningen dividerat med heltidsmåtten som anges i tillämpligt villkorsavtal = procentandel av engångsbelopp.

Du har 18 månader på dig

Enligt avtalet mellan LO och KFO gäller att du har 18 månader på dig, räknat från det datum då du slutade din tillsvidareanställning, för att ansöka hos Kollektivavtalsstiftelsen CIKO om omställningsersättning.

Arbetslöshet – omställningsstöd

Omställningsstöd från TSL på avtalsområde LO-Privat

Om du blir uppsagd på grund av arbetsbrist har du rätt till stöd från Trygghetsfonden TSL som är en kollektivavtalsstiftelse som ägs av Svenskt Näringsliv och LO. Omställningsstödet gäller endast företag med kollektivavtal om Omställningsförsäkring med omställningsstöd och AGB.

Vilket stöd kan du få?

Stödet innebär hjälp till nytt jobb, börja studera eller starta eget. Du får en personlig coach från en kvalitetssäkrad omställningsleverantör som TSL upphandlat. Coachen kan bland annat hjälpa till med kompetenskartläggning, myndighetskontakter, CV och jobbsökan. Stödet kan också innebära utbildningsinsatser eller valideringar om det ökar förutsättningarna för ett nytt jobb. Du kan få omställningsstöd i upp till ett år.

Förutsättningar

- Grunden för rätt till omställningsstöd är uppsägning på grund av arbetsbrist (driftsinskränkning, företagsnedläggelse eller rationalisering av företags verksamhet).
- Du ska under det senaste året ha haft en genomsnittlig arbetstid på 16 timmar i veckan när anställningen upphör.
- Ingen nedre åldersgräns (i motsats till vad som gäller i AGB-försäkringen).
- Det lokala facket och arbetsgivaren ansöker gemensamt hos TSL om att de vill ha omställningsstöd.
- Om du väljer att driva tvist om felaktig uppsägning, kan du inte få omställningsstöd – och tvärtom.

Ansökan

Det är arbetsgivaren och/eller det lokala facket som var för sig eller tillsammans ansöker om omställningsstöd för den uppsagda.

LO har tagit fram en nätutbildning med information om hur Trygghetsfonden TSL fungerar idag och vilken roll som förbundens ombudsmän och andra förtroendevalda har. Utbildningen finns här: <https://natutbildning.lo.se/omställningsstod>. Du kan också läsa mer på Trygghetsfonden TSLs hemsida www.tsl.se.

I KFO Aktivt omställningsstöd från CIKO på avtalsområde LO-KFO

Det aktiva omställningsstödet syftar till att öka dina möjligheter att få ett nytt arbete och ska alltså utformas individuellt. En individuell handlingsplan ska därför upprättas för dig.

Insatserna får pågå i högst 18 månader efter det att anställningen har upphört men tanken är att stödet ska kunna börja ges redan under uppsägningstiden.

I motsats till vad som gäller för den ekonomiska omställningserättningen finns ingen åldersgräns nedåt för att få del av det aktiva omställningsstödet.

Ansökan

När beslutet om uppsägning är fattat, kan arbetsgivaren och du som blivit uppsagd anmäla tillsammans eller så kan du göra anmälan till CIKO själv.

Du har 18 månader på dig

Enligt avtalet mellan LO och KFO gäller att du har 18 månader på dig, räknat från det datum då du slutade din tillsvidareanställning, för att ta del av avtalets aktiva omställningsstöd.

Dödsfall – Tjänstegrupplivförsäkring, TGL eller Avtalsgrupplivförsäkring AGL

Ibland blir livet kortare än man tänkt sig. Även du som är ung och frisk kan plötsligt drabbas av en allvarlig sjukdom eller av ett olycksfall med dödlig utgång. Utan försäkringsskydd kan ett dödsfall i yrkesverksam ålder medföra ekonomisk katastrof, inte minst för en ungdomsfamilj med stora utgifter.

På arbetsplatser där det finns kollektivavtal med Livs finns dock ett extra livförsäkringsskydd genom antingen Tjänstegrupplivförsäkringen TGL eller Avtalsgrupplivförsäkringen AGL. Kollektivavtalets livförsäkring är ett viktigt tillägg till de olika former av lagstadgad efterlevandepension som Pensionsmyndigheten betalar ut. Från TGL eller AGL får dina efterlevande ersättning oavsett orsaken till dödsfallet.

I KFO Avtalsgrupplivförsäkringen AGL är den som gäller för kooperativt anställda arbetare. TGL- och AGL-villkoren är mycket snarlika, men det finns några skillnader.

När gäller TGL respektive AGL?

Båda försäkringarna gäller från första arbetsdagen om du då är arbetsför. Skillnaden mellan TGL och AGL är att AGL gäller fram till dess att du uppnår den lagstadgade ”LAS-åldern”, som för närvarande är 67 år, medan TGL enligt huvudregeln gäller endast till 65 års ålder. I båda fallen fortsätter dock försäkringen att gälla om du kvarstår i avlönat arbete.

Även om du är sjuk eller föräldraledig

Du omfattas av TGL eller AGL även under sjukdom, ledighet med bibehållna anställningsförmåner och hel ledighet enligt föräldraledighetslagen. Tänk också på att du har kvar ditt TGL-skydd fram till 65-årsdagen (67 år i AGL) så länge sjukdomen varar om du får sjukersättning/aktivitetsersättning. Det gäller även om din anställning har upphört på grund av att Försäkringskassan beviljat hel sjukersättning.

Om du blir arbetslös

Vid arbetslöshet fortsätter ditt försäkringsskydd att gälla i maximalt två år.

Ersättningens storlek

Ersättningens storlek beror på din arbetstid, din ålder och vilka efterlevande du har.

- Grundbelopp betalas till vuxen efterlevande, det vill säga make/registrerad partner/sambo, eller till barn. Grundbeloppet 2019 är ett engångsbelopp på 279 000 – 23 250 kronor (283 800 – 23 650 kronor år 2020) beroende på ålder, arbetstid och om du har barn under 17 år. Om du som närmaste anhörig efterlämnar barn som har fyllt 21 år, reduceras ersättningen till halva grundbeloppet, dock lägst till 23 250 kronor.
- Barnbelopp är 2019 ett engångsbelopp på 93 000 – 23 250 kronor (94 600 – 23 650 kronor år 2020), beroende på arbetstid, för varje barn under 21 år som du efterlämnar.
- Begravningshjälp betalas alltid ut när försäkringsskydd finns. Beloppet 2019 är 23 250 kronor (23 650 kronor år 2020). Förmånstagare till begravningshjälpsbeloppet är den avlidnas dödsbo.

Försäkringsbeloppen från TGL är skattefria.

Arbetstidsregler

Begravningshjälp betalas alltid ut, oavsett hur många timmar i veckan du har arbetat. Däremot beror grundbeloppets och barnbeloppets storlek på din arbetstid. Så här fungerar det:

Du är anställd för att arbeta:

Minst 16 tim/vecka

Minst 8 tim/vecka men inte 16 tim/vecka

Mindre än 8 tim/vecka

Ersättning med grundbelopp/barnbelopp

Hel ersättning

Halv ersättning

Endast begravningshjälp

Om du är sjukskriven, föräldraledig, arbetslös eller har aktivitetsersättning/sjukersättning, räknas den arbetstid som du hade i din anställning innan dess.

Dina förmånstagare i Tjänstegrupplivförsäkring TGL

Förmånstagare till TGL-försäkringen är den eller de personer som har rätt till ersättning om du skulle avlida:

- 1) Make eller registrerad partner, dock inte om det pågår mål om äktenskapskillnad eller upplösning av registrerat partnerskap.
- 2) Sambo som stadigvarande sammanbodde med dig och som du har, har haft eller väntar barn med.
- 3) Annan sambo (än under föregående punkt) som vid dödsfallet stadigvarande ska ha sammanbott med dig under äktenskapsliknande förhållanden i minst sex månader.

Om du efterlämnar både sambo och barn, gäller följande om du inte bestämt en annan fördelning i ett förmånstagarförordnande:

– Sambon får grundbelopp om personen tidigare varit gift/registrerad partner med dig och/eller om ni har, har haft eller väntar barn tillsammans.

– Annars delas grundbeloppet mellan sambo och barn.

- Barn eller barnbarn (det vill säga bröstarvinge till avlidet barn som annars skulle ha varit förmånstagare).

Om du vill ändra något i detta standardförordnande, kan du skriva ett så kallat ändrat förmånstagarförordnande. Kontakta AFA Försäkring.

I KFO Dina förmånstagare i Avtalsgrupplivförsäkring AGL

- 1) Make eller registrerad partner, även under mål om äktenskapskillnad eller upplösning av registrerat partnerskap, fram till dess att dom om detta vunnit laga kraft.
- 2) Sambo, som vid dödsfallet stadigvarande ska ha sammanbott med dig under äktenskapsliknande förhållanden i minst sex månader.
- 3) Barn eller barnbarn (det vill säga bröstarvinge till avlidet barn som annars skulle ha varit förmånstagare).
- 4) Föräldrar.

Om du vill ändra något i detta standardförordnande, kan du skriva ett så kallat ändrat förmånstagarförordnande. Kontakta Pensionsvalet.

Efterskydd i TGL och AGL

- Om du slutar en anställning där du haft Tjänstegrupplivförsäkringen TGL eller Avtalsgrupplivförsäkringen AGL, har du kvar ditt försäkringsskydd under en övergångstid. Detta så kallade efterskydd räcker i 180 dagar (det vill säga i cirka ett halvår).
- Om du blivit arbetslös kan efterskyddstiden förlängas till upp till två år.

Kompletterings-TGL

Alla medlemmar i Livs omfattas av en försäkring som heter Kompletterings-TGL. Den är en medlemsförsäkring som förlänger ditt efterskydd i antingen TGL eller AGL om du är arbetslös och efterskyddstiden gått ut eller om du arbetar på en arbetsplats där TGL eller AGL inte hunnit tecknas.

Läs mer om Kompletterings-TGL på sid 71–74.

Anmälan om dödsfall

För att få ersättningen måste den efterlevande anmäla dödsfallet. Det finns särskilda blanketter för detta. En del av blanketten är ett anställningsintyg, som den avlidnas senaste arbetsgivare ska fylla i.

- Om den avlidna omfattades av Tjänstegrupplivförsäkringen TGL (avtalsområde LO-Privat) ska dödsfallet anmälas till AFA Försäkring. Pappersblankett kan laddas ned från AFA Försäkrings hemsida, www.afaforsakring.se eller beställas per telefon från kundcenter, 0771-88 00 99.
- **| KFO** Om den avlidna omfattades av Avtalsgrupplivförsäkringen AGL ska dödsfallet anmälas till Pensionsvalet. Blankett kan laddas ned från Pensionsvalets blankettsida för arbetsgivare, www.pensionsvalet.se/pv/arbetsgivare/bestall-broschyrer.

Pension – Avtalspension SAF-LO

I ditt kollektivavtal finns en avtalspension som kompletterar den ålderspension som du får från det allmänna pensionssystemet. Om du arbetar inom avtalsområde LO-Privat (privatanställda arbetare) heter pensionsplanen Avtalspension SAF-LO.

Administrationsbolag för Avtalspension SAF-LO är Fora, som tar emot premierna från arbetsgivare och fördelar ut dem till den förvaltare av avtalspensionen som du själv väljer.

Pensionsrätt både under och över "taket"

Det allmänna pensionssystemet har ett tak på 7,5 inkomstbasbelopp (ett inkomstbasbelopp 2019 är 64 400 kronor). Inkomster över taket ger inte högre pension. Det ger däremot Avtalspension SAF-LO:

Pensionspremie för lönedelar under 7,5 inkomstbasbelopp (under 2019 motsvarar det 483 000 kr eller 40 250 kr/mån)

4,5 procent

Pensionspremie för lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp

30 procent

Pensionspremien betalas in av arbetsgivaren en gång om året som en procentsats på lönesumman i företaget. Varje anställd får "sin" andel i förhållande till lönen insatt på sitt pensionskonto och väljer själv pensionsförvaltare och pensionsform för hela premien.

Hur stor pensionen sedan blir när du gått i pension, beror på premiens storlek, av hur många år den betalas in samt av hur pengarna förvaltas.

Allt arbete ger pension

Avtalspensionen grundas på din sammanlagda lön under året hos arbetsgivaren. Alla slags löneinkomster ger dig rätt till pension. Även vikariat, deltidsanställningar och extrajobb, liksom övertids- och OB-ersättning ger pensionsrätt.

Det enda du behöver tänka på är om det finns kollektivavtal på din arbetsplats. Avtalspensionen är ju en del av kollektivavtalet mellan Svenskt Näringsliv och LO-förbunden.

Möjlighet till lokala/individuella förbättringar

Dessutom har det lokala facket och arbetsgivaren rätt att komma överens om en högre pensionsavsättning, alltså att en viss arbetsgivare betalar in mer till avtalspensionen än vad det centrala avtalet föreskriver. Detsamma gäller för individuella överenskommelser mellan arbetsgivaren och en enskild anställd.

Arbetstidskonto och deltidspension

I vårt kollektivavtal finns två möjligheter som kan plussa på din avtalspension.

- Arbetstidskonto är en kollektivavtalad arbetstidsförkortning som omräknat till pengar under 2019 motsvarar 2,64 procent av din lön. Om du väljer att ta ut arbetstidsförkortningen i pengar så kan du antingen ta ut ett engångsbelopp direkt eller styra över pengarna till ditt avtalspensionskonto som ett långsiktigt sparande för framtiden. Läs mer om arbetstidskonto på www.livs.se/arbetsplats-och-avtalsfragor/arbetstidskonto/
- Deltidspension är en annan överenskommelse som finns i vårt kollektivavtal. Syftet är att skapa möjligheter för dig att gå ned i arbetstid när du har fyllt 60 år. Läs mer om deltidspension i denna skrift på sid 58-59.

Om du blir arbetslös eller byter avtalsområde

Den pensionsrätt som du tjänar in i Avtalspension SAF-LO finns kvar, även om du blir arbetslös eller byter jobb och börjar omfattas av en annan avtalspensionsplan. Värdet på din intjänade pension, det vill säga de inbetalade premierna, förändras dock uppåt eller nedåt beroende på värdeutvecklingen i ditt förvaltningsalternativ.

Startålder för pensionsrätt 25 år

Från och med den månad då du fyller 25 år börjar du tjäna in pensionsrätt i Avtalspension SAF-LO. Så länge du är kvar inom avtalsområdet fortsätter du att tjäna in till din pension fram till 65 års ålder.

Du väljer själv pensionsform och förvaltare

I Avtalspension SAF-LO bestämmer du själv hur pengarna ska förvaltas i väntan på din pensionering.

Detta får du välja

Pensionsval i Avtalspension SAF-LO gäller tre saker:

- Vilken pensionsform: fondförsäkring eller traditionell pensionsförsäkring.
- Vilken förvaltare.
- Eventuellt frivilligt efterlevandeskydd som tillval: återbetalningsskydd och/eller familjeskydd.

I fondförsäkring är det du själv som väljer vilken eller vilka av ”din” valda förvaltares fonder som du placerar pensionspengarna i. Du tar själv ansvaret för dina placeringar. Försäkringsbolaget ger ingen garanti. En fondförsäkring kan både öka och minska i värde.

I traditionell pensionsförsäkring är det i huvudsak förvaltaren som bestämmer hur pengarna ska placeras. Du får någon form av garanti som gäller insatta pengar och/eller en viss avkastning. Garantins utformning varierar mellan förvaltarna.

Efterlevandeskydd som tillval

Om du vill ha ett extra skydd för din familj vid dödsfall, kan du välja återbetalningsskydd och/eller familjeskydd som tillval. Du kan välja endera eller båda eller avstå helt.

Återbetalningsskydd: Vid dödsfall före 65 år utbetalas pensionskapitalets värde på dödsdagen till förmånstagare under fem års tid. Vid dödsfall efter 65 års ålder övergår utbetalningarna till förmånstagare under den tid som återstår, dock högst 20 år sammanlagt. Kostnaden tas ut i form av att du inte får del av pengar som blir kvar efter sparare som avlidit utan återbetalningsskydd, så kallade arvsvinster.

Familjeskydd: Ett belopp på 1, 2, 3 eller 4 prisbasbelopp betalas ut till förmånstagare i 5, 10, 15 eller 20 års tid om du skulle avlida före 65 års ålder – och du kan inte välja en utbetalningstid som sträcker sig förbi din 70-årsdag. Fora har aktuella uppgifter om premierna. Om

du är inloggad på Foras hemsida när du gör valet, ser du vad familjeskyddet kostar för dig just nu baserat på din ålder och valets omfattning.

Att tänka på beträffande efterlevandeskydd

- Oavsett vilket efterlevandeskydd du väljer blir din egen pension lägre.
- Hälsoprövning krävs om du väljer familjeskydd/återbetalningskydd senare än vid det första möjliga valtillfället eller om du vill öka antalet prisbasbelopp eller utbetalningstiden. Återbetalningskydd får du välja utan hälsoprövning om du gör det inom ett år från det att du gifter dig, blir sambo eller får barn (så kallad familjehändelse).
- Förmånstagare till återbetalningsskyddet och familjeskyddet är i första hand din make, registrerade partner eller sambo och i andra hand dina arvsberättigade barn. Du kan anmäla annat förmånstagarförordnande till Fora, men bara personer inom en viss begränsad krets får vara förmånstagare.
- Om du lämnar avtalsområdet, till exempel blir arbetslös eller byter till ett annat avtalsområde där du har en annan avtalspension, så upphör familjeskyddet det år när det inte längre kommer in några nya pensionspremier att dra kostnaden för familjeskyddet från.
- Om du däremot blir sjuk och anmäler dig till premiefrielseförsäkringen genom att anmäla dig till AGS vid sjukdom eller TFA vid arbetsskada, så betalar premiefrielseförsäkringen även premien för familjeskyddet. Beträffande föräldraledighet gäller detsamma när du fyller i anmälan till Föräldrapenningstillägg, FPT, se sid 60–62.

Information om pensionsval med mera

Fora AB är valcentral och administrerar allt som gäller val, omval och flytt av pensionskapital. Om du vill kan du göra och ändra pensionsval direkt på Foras webbplats. Logga in med BankId på www.fora.se. Du kan också beställa ändringsblankett från Fora. Telefon till kundtjänsten är 08-787 40 10.

Dessa förvaltare får du välja mellan

Bara ett begränsat antal förvaltare är valbara. Nyval, omval och flytt av pensionskapital får bara göras till en av de förvaltare som parterna valt ut som valbara:

Förvaltarna är, i bokstavsordning:

Traditionell pensionsförsäkring

Alecta
AMF
Folksam Liv
SEB

Fondförsäkring

AMF
Danica Pension
Folksam-LO Pension
Handelsbanken Liv
Länsförsäkringar Fondliv
Movestic Liv & Pension
Nordea Liv & Pension
SEB
SPP
Swedbank Försäkring

Om du låter bli att välja, placeras dina pensionspengar liksom tidigare i en traditionell pensionsförsäkring utan återbetalningsskydd i AMF.

Håll koll på avgifterna!

Du bestämmer själv hur dina pengar ska förvaltas. Livs förordar Folksam-LO Pension, som ägs av LO, LO-förbunden och Folksam. De har bland de lägsta avgifterna på marknaden och facket har som delägare dessutom full insyn och påverkansmöjligheter i bolaget. Mer information finns bland annat på www.folksamlopension.se.

När får du ut din avtalspension?

Du kommer överens med den förvaltare som du har valt om när du ska börja ta ut pensionen och hur länge (livsvarigt eller tidsbegränsat). Ålderspensionen från Avtalspension SAF-LO får du ta ut tidigast från

55 års ålder. Du kan välja livsvarig utbetalning eller under en kortare tid (dock minst fem år), exempelvis mellan 65 och 70 års ålder.

Möjligt att ta ut pensionen delvis (partiellt uttag)

Möjligheten att göra partiellt uttag har funnits sedan 2015 och gäller från och med 55 års ålder.

Överenskommelsen innebär att du kan använda Avtalspension SAF-LO om du är överens med din arbetsgivare om att gå ned i arbetstid. Det kan handla om enstaka år eller en längre period men det finns ett krav på att det partiella uttaget måste pågå minst tills du fyllt 65 år. Kravet på att uttaget måste pågå i minst fem år finns inte och du kan använda möjligheten till partiellt uttag högst tre gånger.

Följande krav finns för att partiellt uttag ska vara möjligt:

- Du får högst ta ut en så stor andel av försäkringskapitalet som motsvarar din nedtrappning av arbetstiden.
- Uttaget får högst motsvara den totala inkomstförlusten i kronor räknat från tidpunkten för nedtrappningen av arbetstiden och fram till 65 år.

OBS! Innan du bestämmer dig för ett partiellt uttag – ta reda på hur det påverkar din återstående framtida pension.

I Livs kollektivavtal finns numera en ny möjlighet som heter Deltidspension. Läs mer om detta på sid 58–59.

Pension – Gemensam Tjänstepension GTP

I KFO I ditt kollektivavtal finns en avtalspension som kompletterar den ålderspension som du får från det allmänna pensionssystemet. Om du är anställd inom Kooperationen (avtalsområde KFO-LO) heter pensionsplanen Gemensam Tjänstepension GTP.

Administrationsbolag för Gemensam Tjänstepension GTP är Pensionsvalet, som tar emot premierna från arbetsgivare och fördelar ut dem till den förvaltare av avtalspensionen som du själv väljer.

Pensionsrätt både under och över "taket"

Det allmänna pensionssystemet har ett tak på 7,5 inkomstbasbelopp (ett inkomstbasbelopp 2019 är 64 400 kronor). Inkomster över taket ger inte högre pension. Det ger däremot Gemensam Tjänstepension GTP:

Pensionspremie för lönedelar under 7,5 inkomstbasbelopp (under 2019 motsvarar det 483 000 kr eller 40 250 kr/mån)

4,5 procent

Pensionspremie för lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp

30 procent

Pensionspremien betalas in av arbetsgivaren en gång i månaden. "Din" andel sätts in på ditt "pensionskonto" i GTP och du får själv välja pensionsförvaltare och pensionsform för hela premien.

Hur stor pensionen sedan blir när du gått i pension, beror på premiens storlek, av hur många år den betalas in samt av hur pengarna förvaltas.

Allt arbete ger pension

Avtalspensionen grundas på din sammanlagda lön under året hos arbetsgivaren. Alla slags löneinkomster ger dig rätt till pension. Även

vikariat, deltidsanställningar och extrajobb, liksom övertids- och OB-ersättning ger pensionsrätt.

Det enda du behöver tänka på är om det finns kollektivavtal på din arbetsplats. Avtalspensionen är ju en del av kollektivavtalet mellan LO och Kooperationens Förhandlingsorganisation KFO.

Möjlighet till lokala/individuella förbättringar

Dessutom har det lokala facket och arbetsgivaren rätt att komma överens om en högre pensionsavsättning, alltså att en viss arbetsgivare betalar in mer till avtalspensionen än vad det centrala avtalet föreskriver. Detsamma gäller för individuella överenskommelser mellan arbetsgivaren och en enskild anställd.

Arbetstidskonto och deltidspension

I Livs kollektivavtal finns två möjligheter som kan plussa på din avtalspension.

- Arbetstidskonto är en kollektivavtalad arbetstidsförkortning som omräknat till pengar under 2019 motsvarar 2,64 procent av din lön. Om du väljer att ta ut arbetstidsförkortningen i pengar så kan du antingen ta ut ett engångsbelopp direkt eller styra över pengarna till ditt avtalspensionskonto som ett långsiktigt sparande för framtiden. Läs mer om arbetstidskonto på www.livs.se/arbetsplats-och-avtalsfragor/arbetstidskonto/
- Deltidspension är en annan överenskommelse som finns i vårt kollektivavtal. Syftet är att skapa möjligheter för dig att gå ned i arbetstid när du har fyllt 60 år. Läs mer om deltidspension i denna skrift på sid 58–59.

Om du byter avtalsområde

Den pensionsrätt som du tjänar in i Gemensam Tjänstepension GTP finns kvar om du byter jobb och börjar omfattas av en annan avtalspensionsplan. Värdet på din intjänade pension, det vill säga de inbetalade premierna, förändras dock uppåt eller nedåt beroende på värdeutvecklingen i det förvaltningsalternativ som du valt.

Extra insättning till GTP om du förlorar jobbet på grund av arbetsbrist

Om du varit anställd i minst 36 månader (tre år) när din anställning upphör, har du rätt till en extra insättning till din Gemensam Tjänstepension GTP. Det är Stiftelsen för kollektivavtalsgaranti för avtalspensioner inom avtalsområdet LO-KFO som betalar in pengarna. Den partssammansatta KFF-nämnden bestämmer varje år hur många månadspremier som engångsbeloppet ska omfatta, vanligtvis är det tolv.

Startålder för pensionsrätt 25 år

Från och med den månad då du fyller 25 år börjar du tjäna in pensionsrätt i Gemensam Tjänstepension GTP. Den del av GTP som kallas GTP Familjeskydd och som ger ersättning till dina efterlevande om du skulle avlida omfattas du dock av redan från 18 års ålder.

Så länge du är kvar inom avtalsområdet fortsätter du att tjäna in till din pension fram till 65 års ålder. Arbetsgivaren kan i och för sig ensidigt välja att betala in premier även senare men har också rätt att upphöra med premieinbetalningarna när du har fyllt 65 år.

Du väljer själv pensionsform och förvaltare

I Gemensam Tjänstepension GTP bestämmer du själv hur pengarna ska förvaltas i väntan på din pensionering.

Detta får du välja

Pensionsval i GTP gäller tre saker:

- Vilken pensionsform: fondförsäkring eller traditionell pensionsförsäkring.
- Vilken förvaltare.
- Eventuellt frivilligt återbetalningsskydd som tillval. (I GTP ingår redan ett familjeskydd på två förhöjda prisbasbelopp under fem års tid.)

I fondförsäkring är det du själv som väljer vilken eller vilka av ”din” valda förvaltares fonder som du placerar pensionspengarna i. Du tar själv ansvaret för dina placeringar. Försäkringsbolaget ger ingen garanti. En fondförsäkring kan både öka och minska i värde.

I traditionell pensionsförsäkring är det i huvudsak förvaltaren som bestämmer hur pengarna ska placeras. Du får någon form av garanti som gäller insatta pengar och/eller en viss avkastning. Garantins utformning varierar mellan förvaltarna.

GTP Familjeskydd ingår automatiskt i GTP

GTP Familjeskydd innebär att två förhöjda prisbasbelopp per år kan betalas till i första hand make, registrerad parter eller sambo under fem års tid. Om vuxen efterlevande inte finns, betalas försäkringsbeloppet till arvsberättigade barn. Denna fördelning enligt det generella förmånstagarförordnandet kan ändras.

För att omfattas av GTP Familjeskydd ska du ha fyllt 18 år men inte 65 år och påbörjat en tillsvidareanställning för att utföra arbete under minst tre kalendermånader.

GTP Familjeskydd fortsätter att gälla under tid som du har rätt till premiebefrielse (som du kan läsa mer om på sid 25–26).

Återbetalningsskydd som tillval

Om du vill ha ett extra skydd för din familj vid dödsfall, kan du välja återbetalningsskydd. Det innebär att vid dödsfall innan du har börjat ta ut din GTP-pension utbetalas pensionskapitalets värde på dödsdagen till förmånstagarare under fem års tid. Vid dödsfall efter att du börjat ta ut din GTP-pension övergår utbetalningarna till förmånstagarare under den tid som återstår, dock högst 20 år sammanlagt.

Att tänka på beträffande återbetalningsskydd

- Din egen pension blir lägre. Kostnaden för återbetalningsskydd tas ut i form av att du inte får del av pengar som blir kvar efter sparare som avlidit utan återbetalningsskydd, så kallade arvsvinster.
- Hälsoprövning krävs om du väljer återbetalningsskydd senare än vid det första möjliga valtillfället. Du slipper dock hälsoprövning om du gör ett tillval av återbetalningsskydd inom ett år från det att du gifter dig, blir sambo eller får barn (så kallad familjehändelse).
- Förmånstagarare till återbetalningsskyddet (och GTP Familjeskydd) är i första hand din make, registrerade partner eller sambo och i andra hand dina arvsberättigade barn. Du kan anmäla annat för-

månstagarförordnande till Pensionsvalet, men bara personer inom en viss begränsad krets får vara förmånstagare.

Information om pensionsval med mera

Pensionsvalet AB är en valcentral och administrerar allt som gäller val, omval och flytt av pensionskapital. Kontakta Pensionsvalet om du vill göra eller ändra ett pensionsval. Telefon till kundtjänsten är 020-650 11.

Dessa förvaltare får du välja mellan

Bara ett begränsat antal förvaltare är valbara. Nyval, omval och flytt av pensionskapital får bara göras till en av de förvaltare som parterna valt ut som valbara:

Förvaltarna är, i bokstavsordning:

Traditionell pensionsförsäkring

Folksam Liv

KPA Pension

Swedbank Försäkring

Fondförsäkring

Folksam-LO Pension

Danica Pension

Swedbank Försäkring

Om du låter bli att välja, placeras din avtalspension i en traditionell pensionsförsäkring utan återbetalningsskydd, i Folksam.

Håll koll på avgifterna!

Du bestämmer själv hur dina pengar ska förvaltas. Livs förordar Folksam-LO Pension, som ägs av LO, LO-förbunden och Folksam. De har bland de lägsta avgifterna på marknaden och facket har som delägare dessutom full insyn och påverkansmöjligheter i bolaget. Mer information finns bland annat på www.folksamloension.se.

När får du ut din avtalspension?

Du kommer överens med den förvaltare som du har valt om när du ska börja ta ut pensionen och hur länge (livsvarigt eller tidsbegränsat). Ålderspensionen från Gemensam Tjänstepension GTP får du ta ut tidigast från 55 års ålder. Du kan välja livsvarig utbetalning eller under en kortare tid (dock minst fem år).

Möjligt att ta ut pensionen delvis (partiellt uttag)

Möjligheten att göra partiellt uttag har funnits sedan 2016 och gäller från och med 55 års ålder.

Överenskommelsen innebär att du kan använda Gemensam Tjänstepension GTP om du är överens med din arbetsgivare om att gå ned i arbetstid. Det kan handla om enstaka år eller en längre period men det finns ett krav på att det partiella uttaget måste pågå minst tills du fyllt 65 år. Kravet på att uttaget måste pågå i minst fem år finns dock inte och du kan använda möjligheten till partiellt uttag högst tre gånger.

Följande krav finns för att partiellt uttag ska vara möjligt:

- Du får högst ta ut en så stor andel av försäkringskapitalet som motsvarar din nedtrappning av arbetstiden.
- Uttaget får högst motsvara den totala inkomstförlusten i kronor räknat från tidpunkten för nedtrappningen av arbetstiden och fram till 65 år.

OBS! Innan du bestämmer dig för ett partiellt uttag – ta reda på hur det påverkar din återstående framtida pension.

I Livs kollektivavtal finns numera en ny möjlighet som heter Deltidspension. Läs mer om detta på nästa sida.

Deltidspension – en möjlighet att trappa ner efter 60

Sedan 2013 har arbetsgivarna inom Livs avtalsområde betalat in extra pengar till din avtalspension. Denna extra avsättning görs årligen för anställda i åldrarna 25 till 65 år. Från den 1 april 2019 är avsättningen 1,2 procent av lönesumman. När du fyller 60 kan du ansöka om att gå ned i arbetstid om du vill.

Det här handlar alldeles särskilt om dig som idag har långt kvar till pensionen. Ju yngre du är, desto mer glädje och nytta kommer du att ha av Livs deltidspension!

Du väljer själv vad du vill göra med pengarna

Arbetsgivarens extra avsättningar till deltidspension gör att du får mer pengar på ditt avtalspensionskonto än du annars skulle ha haft. En del av dem kan du ta ut för att ha råd att minska din arbetstid när du fyllt 60 år.

Du kan också välja att fortsätta jobba med oförändrad arbetstid. Pengarna finns då kvar på ditt avtalspensionskonto och gör att månadsbeloppen blir högre när du börjar ta ut pensionen.

Så fungerar det om du vill gå i deltidspension

Du har möjlighet att minska din arbetstid från den månad du fyller 60 år. Hur stor arbetstidsminskningen ska vara, ska du komma överens med arbetsgivaren om.

Senast sex månader innan din nya arbetstid ska börja gälla lämnar du in en skriftlig ansökan till din arbetsgivare och anmäler önskad sysselsättningsgrad, det vill säga hur många procent du vill gå ner i arbetstid. Informera gärna Livs på din arbetsplats eller i regionen.

Vad händer när du har ansökt?

Arbetsgivaren måste noggrant pröva saken senast två månader efter att din ansökan kommit in. Om ni är överens blir din tjänst en deltidstjänst med den sysselsättningsgrad som följer av deltidspensionen. Om du vill kan du använda en del av behållningen på ditt avtalspensionskonto för att ha råd att deltidslösa.

För att arbetsgivaren ska kunna säga nej krävs det att den nya sysselsättningsgraden medför betydliga störningar för verksamheten, och arbetsgivaren måste redovisa skälen. Om arbetsgivaren avslår din ansökan kommer Livs att pröva frågan i en förhandling och se om arbetsgivaren följt avtalet samt om de omständigheter arbetsgivaren pekar på är skäligen. Utgångspunkten i en förhandling kommer att vara en sysselsättningsgrad på 50 procent.

Att tänka på innan du bestämmer dig

Om du väljer att gå ner i arbetstid (lägre sysselsättningsgrad) så minskar din lön. Detta kan påverka både ditt försäkringskydd och din pension:

- Om du till exempel blir sjuk eller arbetslös så beräknas ersättningar för inkomstförlust på din nya lön.
- Du tjänar in mindre till både allmän pension och avtalspension eftersom din nya lön är lägre.

Vi människor är alla olika. Vi har olika förutsättningar och olika drömmar. Någon vill kunna mjukstarta pensionärlivet med att jobba lite mindre de sista åren. Någon annan känner att "jobborken" räcker till för att istället satsa på att få en bättre ekonomi under pensionärstiden. Deltidspensionen ger dig ett ökat handlingsutrymme.

Föräldrapenningtillägg, FPT

Avtalsförsäkringen Föräldrapenningtillägg (FPT) gäller för barn som är födda eller adopterade från och med den 1 januari 2014.

Avtal av den här typen har visserligen funnits tidigare i många förbund men i och med kollektivavtalet om FPT upphörde de gamla avtalen. Från den 1 januari 2014 gäller den nya FPT-försäkringen för i stort sett alla privat eller kooperativt anställda arbetare – under förutsättning att kollektivavtal som innehåller FPT finns.

Vad är FPT?

Du kan få en kompletterande ersättning till föräldrapenning på sjukpenningnivå* under högst 180 kalenderdagar (cirka sex månader). Ersättningen från FPT motsvarar 10 procent på sjukpenningunderlaget upp till och med 10 prisbasbelopp och 90 procent på lönedelar därutöver. Det finns alltså inget inkomsttak utan ersättningen betalas på hela lönen. Storleken på FPT är proportionell i förhållande till uttaget av föräldrapenning.

Vem omfattas?

Självklart ska det finnas kollektivavtal på arbetsplatsen för att FPT ska gälla.

Kvalifikationstid – hur länge du ska ha varit anställd

När barnet föds eller adopteras ska du ha varit anställd under de senaste fyra åren i minst 12 eller 24 månader hos en eller flera arbetsgivare som har FPT-försäkringen. Du får lägga ihop anställningstid hos flera sådana arbetsgivare under den senaste fyraårsperioden, 48 månader.

- minst 12 månaders anställningstid ger dig rätt till högst 60 dagar med FPT.
- minst 24 månaders anställningstid ger dig rätt till högst 180 dagar med FPT.

* Alltså den föräldrapenning som gäller för 390 av föräldraledighetens 480 dagar men inte föräldrapenning på lägstanivå eller vid vård av barn ("vab-dagar").

Om du är anställd hos en arbetsgivare utan kollektivavtal men som senare tecknar kollektivavtal, beräknas anställningstiden från anställningens början.

Om du är frånvarande från arbetet?

Du uppfyller kvalifikationstiden även om du är frånvarande på grund av sjukdom (med ersättning såsom sjuklön, sjukpenning eller sjuk-/aktivitetsersättning), ledighet enligt föräldraledighetslagen eller hel ledighet med lön.

I alla andra fall bryts kvalifikationstiden om du är frånvarande i mer än 6 månader.

Begränsningar

En sammanhängande ledighetsperiod

Du kan bara få ersättning från FPT-försäkringen för en sammanhängande ledighetsperiod. Det är därför viktigt att du planerar din föräldraledighet och kommer överens med din arbetsgivare om en längre sammanhängande period. Du behöver inte vara ledig alla dagar i veckan utan du kan förlägga ledigheten på det sätt ni kommer överens om.

Du får dock bara ersättning från FPT de dagar du tar ut föräldrapenning på sjukpenningnivå under denna överenskomna ledighetsperiod.

FPT kan betalas ut för högst 180 dagar med föräldrapenning på sjukpenningnivå per födelse eller adoption. Om du vill dela upp din föräldraledighet på flera perioder är det viktigt att du vet att FPT-försäkringen bara kan betalas för en sammanhängande föräldraledighetsperiod. Du kan själv välja vilken period du ansöker om. Om du till exempel tar ut en kortare föräldraledighetsperiod i början och tror att du kommer att ta ut en längre period med fler föräldrapenningdagar senare kan du vänta och ansöka om den perioden istället.

Bara under de första 18 månaderna

Den borte gränsen för hur länge FPT kan betalas är tills barnet fyllt 18 månader eller 18 månader efter adoptionstillfället.

Så ansöker du

AFA Försäkring administrerar föräldrapenningtillägget vid föräldraledighet för anställda inom avtalsområdena LO Privat och LO-KFO Arbetare.

Du måste själv anmäla föräldraledighet till AFA Försäkring för att få ersättning från försäkringen. (Din arbetsgivare får också anmäla, men har ingen skyldighet att göra det.) Anmälan till FPT gäller samtidigt som anmälan till premiefrielseförsäkringen (se sid 25–26).

Använd webbanmälan på www.afaforsakring.se. Det finns ingen pappersblankett. Om du inte har möjlighet att anmäla via webben, ring AFA Försäkrings kundcenter på 0771-88 00 99.

Om du glömmer att ansöka?

Avtalet innehåller en preskriptionsregel, alltså när ansökan senast måste ha kommit in. Tidsgränsen är 5,5 år efter barnets födelse eller adoption. Kommer ansökan in senare så har du inte rätt att få ut FPT.

Dina medlems- försäkringar

För en del av de försäkringsbehov som inte har kunnat lösas genom lagstiftning eller kollektivavtal har Livs skapat egna medlemsförsäkringar tillsammans med Folksam. Läs mer på www.folksam.se/livs

Du måste vara medlem i Livs för att få vara med i dessa försäkringar (det räcker inte med att bara vara med i a-kassan).

Medlemskapet är inträdesbiljetten

För att omfattas av våra medlemsförsäkringar och för att få teckna tillvals-försäkringarna måste du vara medlem i Livs. Om du går ur förbundet, förlorar du försäkringarna. Se därför till att du kvarstår som medlem även om du till exempel blir arbetslös eller långtidssjuk.

Livs medlemsförsäkringar

Försäkring	Ingår/tillval	Gäller för vad	Gäller för vem	Läs på sid
Livs inkomstförsäkring, LIF	Ingår i medlemskapet.	Arbetslöshet. Ersättningen kompletterar dagpenningen från a-kassan i 200 ersättningsdagar så att även den som har en ersättningsgrundande inkomst över a-kassans inkomsttak kan få ut cirka 80 procent.	Medlem.	65-67
Medlemsolycksfall – Fritid	Ingår i medlemskapet.	Olycksfall på fritiden.	Medlem. Kan också tecknas som frivilligt tillval för medlems livspartner.	68-69
Barngrupplivförsäkring	Ingår i medlemskapet.	Barns dödsfall.	Medlems och/eller medlems livspartners barn till och med det kalenderår då barnet fyller 18 år.	70
Kompletterings-TGL	Ingår i medlemskapet.	Förlänger efterskyddet i Tjänstgrupplivförsäkringen TGL eller Avtalsgrupplivförsäkringen AGL.	Medlem.	71-74
Hemförsäkring	Ingår i medlemskapet.	En fullständig hemförsäkring med möjlighet att teckna ytterligare tillval, t ex för bostadsrätt.	Medlem och övriga personer folkbokförda på samma adress som medlemmen.	75-78
Sjuk- och efterlevandeförsäkring	Tillvalsförsäkring.	Ersättning vid långvarig sjukdom och vid dödsfall samt vid vissa allvarliga diagnoser.	Kan tecknas för medlem och medlems livspartner.	79-81
Medlemsbarn	Tillvalsförsäkring.	Sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn och ungdom.	Medlems och/eller medlems livspartners barn och ungdomar. Kan även tecknas för barnbarn.	82-84
Försäkringar för våra pensionärer				85

Ta kontakt med din försäkringsinformatör, förbundet eller närmaste Folksamkontor (www.folksam.se/livs, tel 0771-950 950) när du vill veta mer om någon av medlemsförsäkringarna.

Livs Inkomstförsäkring, LIF

Livs Inkomstförsäkring, LIF, är ett viktigt komplement till a-kassan. Utgifterna för hyra och mat, dagisavgifter och bil finns ju kvar även om man förlorar jobbet.

Försäkringen innebär att alla medlemmar som uppfyller villkoren får behålla upp till 80 procent av sin lön under de 200 första arbetslöshetsdagarna. 200 ersättningsdagar vid arbetslöshet motsvarar ungefär 9 månader.

Ersättningen från LIF är inte skattepliktig.

Vem omfattas av Livs Inkomstförsäkring?

Livs inkomstförsäkring börjar gälla från och med den tidpunkt du beviljas inträde i Livsmedelsarbetareförbundet och i Livsmedelsarbetarnas a-kassa.

För att kunna få ersättning från försäkringen ska du oavbrutet ha varit medlem i Livs och Livs a-kassa under de senaste 12 månaderna före den tidpunkt då den första karensdagen från a-kassan infaller. Du får inte ha varit arbetslös under den här så kallade kvalifikationstiden.

Försäkringen upphör att gälla den första dagen i den månad du fyller 65 år eller inte längre uppfyller villkoren.

Begränsningar i försäkringarnas giltighet

För alla försäkringar gäller att det finns begränsningar för ersättning vid vistelse utomlands, vid krig, atomkärnreaktion samt vissa terrorhandlingar.

Villkor att uppfylla

- Du ska ha blivit arbetslös.
- Du måste ha rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning från a-kassan för den aktuella arbetslöshetsperioden.
- Din ersättningsgrundande inkomst ska överstiga det inkomsttak som riksdagen fastställt. Det är 25 025 kronor i månaden under de

första 100 dagarna. Från dag 101 sänks ersättningen, vilket motsvarar ett inkomsttak på 20 900 kronor i månaden.

Inkomstförsäkringen kompletterar så att du som har haft lön över endera eller båda inkomsttaken kan komma upp i en sammanlagd ersättning motsvarande 80 procent av den tidigare inkomsten efter skatt. (Enligt lag får inte ersättning som är större än 80 procent av den tidigare inkomsten betalas ut vid arbetslöshet.)

Om du får annan inkomstrelaterad ersättning kan ersättningsbeloppet från Livs Inkomstförsäkring minskas. Om a-kassan beslutar om nedsättning av dagpenning under en viss tid minskas ersättningen från Livs Inkomstförsäkring i motsvarande omfattning.

När kan du få ersättning?

Om din inkomst överstiger 25 025 kronor i månaden så får du ersättning under de första 200 arbetslöshetsdagarna.

Om din inkomst ligger mellan 20 900 och 25 025 kronor så får du ersättning först från arbetslöshetsdag 101. Eftersom 100 av de första arbetslöshetsdagarna redan gått, har du i så fall rätt till högst 100 dagar.

Hur stor är ersättningen?

Om du uppfyller kraven får du från Livs Inkomstförsäkring en kompletterande ersättning som tillsammans med dagpenningen från a-kassan kan täcka upp till 80 procent av din ersättningsgrundande inkomst. På Folksam's informationssida om inkomstförsäkringen finns tabeller som visar hur mycket din sammanlagda ersättning blir i kronor. Se www.folksam.se/forbund/livs/inkomstforsakring. Klicka på länken "Så funkar inkomstförsäkringen".

Hur länge kan du få ersättning?

Du kan få ersättning från försäkringen endast under de första 200 dagarna i en arbetslöshetsperiod. Perioden inleds med 6 karensdagar beräknade hos arbetslöshetskassan. Rätten till ersättning uppstår direkt efter karensen i en arbetslöshetsperiod och kan inte skjutas upp. Detta påverkar bland annat dig som får rätt till ersättning först från och med dag 101 i arbetslöshetsperioden. Du har bara rätt till

100 ersättningsdagar, eftersom 100 dagar redan gått (även om du inte hade rätt till ersättning då).

Om du får ersättning från försäkringen och den rätten upphör, till exempel på grund av arbete eller sjukdom, kan ersättningen för återstående dagar betalas ut om du återigen blir arbetslös inom 12 månader och fortfarande omfattas av försäkringen.

Gör så här om du blir arbetslös

Du som blir arbetslös ska snarast möjligt anmäla detta till Livs på en särskild blankett som tillhandahålls av Livs. Livs kontrollerar och kompletterar uppgifterna, samt skickar underlag till Folksam som betalar ut pengarna. Ersättning ur försäkringen utbetalas i efterskott.

Olycksfallsförsäkring för fritiden

Fritiden är full av olycksrisker. De flesta olycksfall inträffar faktiskt när man är ledig, inte på arbetet. Men medan olycksfall på arbetet täcks av arbetsskadeförsäkringen TFA som ingår i kollektivavtalet, är alldeles för många oförsäkrade utanför arbetet.

Med olycksfallsskada menas en kroppsskada som man drabbas av genom en oförutsedd plötslig yttre händelse. Finns annat kroppsfel lämnas ersättning bara för de direkta följder som beror på den aktuella olycksfallsskadan.

Som tillval kan du teckna samma försäkring för din livspartner, alltså din make, registrerade partner eller sambo.

Från Livs försäkring Medlemsolycksfall – Fritid kan du få ersättning i ett flertal olika situationer.

Ersättning från och med första läkarbesöket

Om din olycksfallsskada medför vård hos läkare/sjuksköterska/sjukgymnast får du 700 kronor som engångsersättning redan vid första läkarbesöket. Det ska till viss del täcka dina omedelbara kostnader för exempelvis läkarvård, behandling och resor.

Om du efter tolv månader har kostnader för fortsatt läkarvård får du ersättning för faktiska läkekostnader med upp till 1 000 kronor per år i ytterligare fyra år.

Nödvändiga merkostnader

Du får också full ersättning för nödvändiga och skäligen merkostnader under den akuta sjuktiden, exempelvis kostnader för hjälp i hemmet, korttidsboende och skadade glasögon.

Om du behöver särskild vård

Om du blir inskriven på sjukhus över natt i minst två dagar får du 200 kronor redan från första dagen och sedan i upp till 180 dagar.

Dessutom kan du som inte fyllt 65 år få upp till 1 000 kronor om en läkare styrker att du behöver medicinsk rehabilitering utanför den

offentliga vården. Du kan också få ersättning om du behöver hjälp av en tandläkare, om det är ett olycksfall som orsakat tandskadan.

Extra kroppsskadeersättning

Om din skada kräver läkarvård och medför minst åtta dagars akut sjuktid får du engångsersättning enligt en tabell beroende på vilken kroppsskada det gäller. Exempel på ersättningar: 3 000 kronor vid lårbensbrott, 2 000 kronor vid hjärnskakning och upp till 25 000 kronor vid förlamning av armar och ben.

Ersättning för medicinsk invaliditet

Medicinsk invaliditet betyder att du har fått en bestående nedsättning av kroppsfunktionen. Ersättningens storlek beror på din ålder och medicinska invaliditetsgrad och kan högst vara två miljoner kronor (200 procent av försäkringsbeloppet på en miljon kronor).

Inom ramen för denna ersättningskategori faller också ersättning för klart vanprydande ärr, för glasögon eller linser vid bestående ögonskada och för handikappfordon.

Krisbehandling

Om du mår psykiskt dåligt efter en olycksfallsskada, nära anhörigs död, överfall, hot, rån, våldtäkt eller våld inom familjen kan du få hjälp av en legitimerad psykolog eller psykoterapeut. Försäkringen ersätter också skäliga och nödvändiga resekostnader upp till 4 000 kronor samt kostnader för tolk. Kristerapi gäller utan självrisk.

Barngrupplivförsäkring

Man vill helst inte tänka tanken – men det händer att även barn avlider, av sjukdom eller olycksfall. Det sista man behöver i den situationen är att behöva oroa sig för begravningsfakturan.

Alltför många saknar försäkringsskydd för sina barn. Därför ingår en barngrupplivförsäkring i ditt medlemskap.

- Försäkringen lämnar en ersättning på 35 000 kronor vid barns dödsfall.
- Försäkringen gäller också för dödfött barn som framfötts efter utgången av graviditetsvecka 22.
- Försäkringen gäller till och med det kalenderår då barnet fyller 18 år.
- Vid flerbarnsfödelse kan högst 70 000 kronor utbetalas om fler än två barn avlider inom fyra veckor från förlossningen.

Barnet måste vara bosatt inom Norden. Även barn till din make, registrerade partner eller sambo omfattas om barnet är folkbokfört på samma adress som du som är medlem.

Kompletterande tjänstegrupplivförsäkring

Den här försäkringen träder in om efterskyddstiden i den vanliga Tjänstegrupplivförsäkringen TGL eller Avtalsgrupplivförsäkringen AGL har löpt ut eller om du arbetar på en arbetsplats där TGL, AGL eller likvärdig annan försäkring inte hunnit tecknas.

TGL eller AGL (se sid 41–45), omfattar alla Livsmedlemmar som är anställda under kollektivavtal. Blir du arbetslös, fortsätter TGL eller AGL att gälla i högst två år. Om du slutar din anställning för att exempelvis studera, upphör TGL-/AGL-skyddet efter ett halvår.

Genom Kompletterings-TGL får alla medlemmar en förlängning av livförsäkringsskyddet när efterskyddstiden i den kollektivavtalade försäkringen har löpt ut. I förbund som inte har denna medlemsförsäkring måste den som vill förlänga sitt försäkringsskydd teckna en frivillig fortsättningsförsäkring individuellt.

Observera att villkoren för Kompletterings-TGL är likvärdiga – men inte helt identiska – med villkoren för Tjänstegrupplivförsäkring TGL eller Avtalsgrupplivförsäkring AGL som ingår i ditt kollektivavtal.

Ersättningar som ingår

- Grundbelopp, som kan betalas till vuxen efterlevande livspartner och/eller arvsberättigade barn.
- Barnbelopp, som är ett tillägg om du efterlämnar barn som inte fyllt 21 år.
- Begravningshjälp, som alltid betalas ut.
- Makeförsäkring, 0,5 prisbasbelopp (om din livspartner saknar egen TGL-försäkring).

Ersättningsberättigade efterlevande

Förmånstagare till grundbelopp är i följande ordning:

1. Make eller registrerad partner.
2. Sambo, oavsett kön, som sammanbodde med dig vid tiden för dödsfallet och som tidigare har varit gift/registrerad partner med dig eller som har, har haft eller väntade barn med dig.
3. Sambo, oavsett kön, som inte uppfyller kraven under punkt 2. Både du och sambon ska ha fyllt 18 år. Om du efterlämnar arvsberättigade barn, får sambon halva beloppet och barnet/barnen den andra hälften. Om arvsberättigade barn saknas, får sambon hela grundbeloppet.
4. Arvsberättigade barn (eller barns bröstarvingar, om arvsberättigat barn har avlidit). Om du efterlämnar sambo enligt punkt 3 samt arvsberättigade barn, utbetalas hälften av grundbeloppet till sambon och hälften till barnen.

Om förmånstagare enligt ovan saknas, utbetalas endast begravningshjälsbelopp.

Försäkringsbelopp

Den tidigare nedre åldersgränsen på 18 år har tagits bort. Försäkringen gäller alltså även om du är yngre under förutsättning att du efterlämnar ersättningsberättigad efterlevande.

Den tidigare övre åldersgränsen vid 65 år har skjutits uppåt om du kvarstår i produktionen efter 67 år.

2020 års belopp är inte formellt fastställda av regeringen när den här skriften trycks. Med största sannolikhet kommer regeringen dock att följa Statistiska centralbyråns (SCB) förslag.

Den försäkrades ålder vid dödsfallet	Antal prisbasbelopp	Kronor år 2019	Kronor år 2020
inte fyllt 55 år	6	279 000	283 800
55 men inte 56 år	5,5	255 750	260 150
56 men inte 57 år	5	232 500	236 500
57 men inte 58 år	4,5	209 250	212 850
58 men inte 59 år	4	186 000	189 200
59 men inte 60 år	3,5	162 750	165 550
60 men inte 61 år	3	139 500	141 900
61 men inte 62 år	2,5	116 250	118 250
62 men inte 63 år	2	93 000	94 600
63 men inte 64 år	1,5	69 750	70 950
64 men inte 65 år	1	46 500	47 300

Observera att beloppen i tabellen bygger på att du utfört arbete minst 16 tim/vecka. Om arbetstiden är 8–15 timmar utbetalas halva beloppen.

Om du efterlämnar barn

Grundbeloppet påverkas av om den försäkrade efterlämnar barn:

- Om det finns barn som inte har fyllt 21 år, betalas grundbeloppet på sex prisbasbelopp oavsett hur gammal du var vid dödsfallet.
- Om du som närmast anhörig efterlämnar endast arvsberättigat barn som har fyllt 21 år, betalas hälften av beloppen i tabellen.

Förutom eventuell rätt till grundbelopp, betalas alltid ett tillägg till ersättningen om du efterlämnar barn som inte fyllt 21 år.

Barntillägget per barn är:

Barnets ålder vid dödsfallet	Antal prisbasbelopp	Kronor år 2019	Kronor år 2020
Under 17 år	2	93 000	94 600
17 eller 18 år	1,5	69 750	70 950
19 eller 20 år	1	46 500	47 300

Observera att beloppen i tabellen bygger på att du utfört arbete minst 16 tim/vecka. Om arbetstiden är 8 – 15 timmar utbetalas halva beloppen.

Begravningshjälp

Begravningshjälpen är ett halvt prisbasbelopp (23 250 kronor år 2019) och betalas till ditt dödsbo om du inte efterlämnat någon förmanstagarare eller förvärvsarbetat minst åtta timmar i veckan.

Makeförsäkring

Gäller om din livspartner saknar egen TGL-försäkring. Vid dödsfall utbetalas ett halvt prisbasbelopp (23 250 kronor år 2019) till ditt dödsbo.

Fackets hemförsäkring

Alla som är folkbokförda och bosatta i samma bostad som du och har gemensamt hushåll omfattas av försäkringen.

Försäkringen är beloppslös, vilket betyder att du aldrig behöver försöka räkna ut värdet på dina ägodelar för att fastställa ett försäkringsbelopp. Det betyder att du som har Fackets Hemförsäkring aldrig löper risken att vara underförsäkrad (vilket kan leda till lägre ersättning).

Fackets hemförsäkring innehåller:

- Egendomsskydd inklusive bortaskydd och flyttskydd
- Reseförsäkring
- Ansvars- och rättsskyddsförsäkring samt överfallsskydd
- Skydd vid identitetsstöld
- Krisskydd

Hemförsäkringen gäller för din egendom – alltså dina egna, lånade eller hyrda saker om du har dem för privat bruk. Den gäller däremot inte för byggnader, bilar eller båtar.

Om du bor i villa eller radhus behöver du en särskild byggnadsförsäkring, som finns som tillägg. Andra tillägg är Allrisk ("drulleförsäkring"), Resklar (avbeställningsskydd och ersättningsresa) och bostadsrättsförsäkring.

Grundsjälvriskens är 1 700 kronor. Rättsskydd gäller med en självrisk på 20 procent av kostnaden, lägst 1 500 kronor.

Om du går in i ett nytt fackförbund så har du och övriga som är försäkrade ett efterskydd. Det innebär att den kollektiva hemförsäkringen gäller under en månad från den dagen du inte längre är medlem i Livs. Efterskyddet gäller dock inte i den mån du har fått eller har haft möjlighet att få försäkringsskydd genom att teckna annan hemförsäkring.

Egendomsskydd för dina saker

Stöld och skadegörelse

Försäkringen gäller för stöld och skadegörelse på saker som du har i bostaden och i exempelvis källar- eller vindsförråd eller tvättstuga. Försäkringen gäller också för egendom som du förvarar på annan plats, till exempel i skåp på arbetsplatsen eller saker som du har lämnat in för reparation.

Vissa begränsningar och aktsamhetskrav finns när det gäller stöldförsäkringen. Tänk på att aldrig förvara stöldbegärliga saker såsom kameror, mobiltelefoner/surfplattor eller dyra kläder/sportutrustning i bilen eller i källarförrådet.

Andra egendomsskador

Skador genom brand, blixn, kortslutning med mera ersätts. Skada av sot från levande ljus eller skada genom sprängningsarbete ersätts inte. Du kan också få ersättning om saker skadas genom att exempelvis diskmaskinen läcker eller det bli översvämning. Detsamma gäller om kyl, frys eller tvättmaskin går sönder.

Bortaskydd för dina saker

Bortaskyddet gäller dina saker som förvaras på annan adress än den som anges i försäkringsbeskedet och ger upp till 40 000 kronor i ersättning vid varje skadetillfälle. Exempel kan vara saker du förvarar i ditt fritidshus eller har med dig utanför bostaden.

Flyttskydd

När du ska flytta så är dina saker försäkrade på både den gamla och den nya adressen under en övergångsperiod på 31 dagar.

Hur egendomen värderas

Det är din ekonomiska förlust som ersätts, inte sakens känslomässiga värde. Lös egendom värderas med utgångspunkt från marknadsvärdet vid skadetillfället, alltså vad det kostar att köpa likadan egendom i samma skick som den skadade.

Reseskydd

Hemförsäkringen innehåller ett reseskydd för dig och din familj. Under resans första 45 dagar gäller det i hela världen för stöld och vissa andra skador på ditt resgods upp till 40 000 kronor. Du kan också få ersättning för till exempel läkarvård eller andra merkostnader när du är utomlands. Om du ska resa längre tid än 45 dagar, bör du teckna en separat reseförsäkring.

Skadestånd, överfall och rättstvist

Om du råkar skada någon annan, eller själv blir utsatt för våld, kan du få ersättning från försäkringen. Om du krävs på skadestånd efter att ha råkat skada någon annan person eller någons saker gäller ansvarsförsäkringen. Blir du själv utsatt för våld innebär överfallsskyddet att du kan få ersättning för dina personskador.

Om du blir indragen i en rättstvist innebär rättsskyddet att du kan få ersättning för ombuds- och rättegångskostnader.

Hjälp vid ID-stöld

Identitetsstöld kan innebära att en bedragare med hjälp av stulna personuppgifter köper dyra varor och tjänster i ditt namn och för dina pengar. I din hemförsäkring genom medlemskapet i Livs ingår försäkringsskydd som avser ID-stöld som du kan drabbas av som privatperson. Du (och de andra som omfattas av din hemförsäkring) har genom försäkringen tillgång till telefonassistans dygnet runt för att förebygga, upptäcka och begränsa skadeomfattningen vid ID-stöld.

Själva den eventuella ekonomiska förlusten ersätts inte, men du kan få ersättning för utgifter för juridisk assistans med upp till 100 000 kronor per ID-stöldshändelse för att bli av med oriktiga pengakrav och att radera oriktiga betalningsanmärkningar.

Kris skydd

Om du drabbas av en traumatisk skadehändelse (exempelvis rån eller överfall) kan vi ge dig ersättning. Vi kan även hjälpa dig med högst tio behandlingstillfällen hos anvisad legitimerad psykolog eller psykoterapeut. Krisförsäkringen gäller utan någon självrisk.

Mer info om din hemförsäkring genom Livs

Om någon annan i hushållet har hemförsäkring i Folksam som medlemsförmån genom sitt fackliga medlemskap

I så fall får du automatiskt en allriskförsäkring/drulleförsäkring (som normalt är en tilläggsförsäkring) utan kostnad.

Flytta även byggnadsdelen till Folksam!

Om du bor i villa/radhus och liknande och har försäkring för byggnaden i ett annat bolag, så rekommenderar vi att du byter bolag till Folksam. Då samlar du försäkringarna på ett ställe och slipper drabbas av dubbla självrisker. Dessutom får du 10 procent i samlingsrabatt på många av de tilläggsförsäkringar som du kan teckna.

Folksam ger i många fall också återbäring om du har fler försäkringar där.

Bostadsrätt? – Teckna tilläggsförsäkring i Folksam!

Bara hemförsäkringen räcker inte om du bor i bostadsrätt. Det beror på att du kan bli ersättningskyldig för skador i lägenheten som inte ersätts genom bostadsrättsföreningens fastighetsförsäkring.

Bostadsrättsförsäkringen gäller för sådana skador på lägenheten som du är ansvarig för enligt lag och föreningens stadgar. Den gäller också för din fasta inredning och för inglasad balkong/altan.

Försäkringen är beloppslös. Det innebär att det inte finns något belopp som bestämmer den övre ersättningsgränsen vid skada. Skador regleras, värderas och ersätts i tillämpliga delar enligt värderingsreglerna för byggnad.

Sjuk- och efterlevande-försäkring

Sjuk- och efterlevandeförsäkringen kombinerar ett traditionellt dödsfallsskydd med rätt till ersättning vid långvarig sjukdom. Ersättningarna betalas ut oavsett orsaken till den långvariga sjukdomen eller dödsfallet – och oavsett om annan ersättning betalas ut från någon annan försäkring för samma händelse.

Livs sjuk- och efterlevandeförsäkring är ett frivilligt tillval som du kan teckna både för dig själv och för din livspartner (det vill säga din make, registrerade partner eller sambo). Om du är ny medlem så ansluts du själv automatiskt till försäkringen om du inte tackar nej.

Försäkringen gäller till och med den kalendermånad då du fyller 65 år.

Om du blir långvarigt sjuk

Du kan få en kostnadsersättning på 1 400 kronor i månaden redan efter 90 dagars arbetsförmåga. Om du är fortsatt arbetsförmögen till minst 25 procent efter uppnådd karens (90 dagar) kan du få månadsvis ersättning i högst 18 månader, längst till och med den månad du fyller 65 år. Ersättning lämnas med så stor del av försäkringsbeloppet som motsvarar arbetsförmågan. Vid hel sjukskrivning betalas 1 400 kronor per månad.

Engångsersättning vid vissa diagnoser

Du kan få en engångsersättning på 50 000 kronor om du på grund av allvarlig sjukdom eller olycksfallsskada får någon av diagnoserna på nästa sida fastställd av en specialistläkare i Sverige.

Ersättningen betalas ut tidigast 30 dagar efter det att en diagnos är fastställd. Om du avlider inom dessa 30 dagar lämnas ingen ersättning.

Viktigt att veta

För att du ska kunna få ersättning från försäkringen vid sjukdom krävs att du är fullt arbetsför vid tidpunkten du ansluts till försäkringen samt att du har varit fullt arbetsför i 90 dagar där anslutningsdagen även ingår. Är du inte det, kan du ändå få rätt till ersättning. Du ska då någon gång efter anslutningen ha varit fullt arbetsför i minst 90 dagar i en följd.

Efter det att du har fått ersättning för en diagnos finns begränsningar för att få rätt till ny ersättning. Ersättning kan lämnas för högst tre olika diagnoser.

Dessa diagnoser kan omfattas av försäkringen

- Elakartad cancer, utom vissa hudtumörer och sekundära tumörer
- Vissa godartade tumörer i hjärna och ryggmärg
- Diabetes, både typ 1 och 2
- Atrofier i centrala nervsystemet, till exempel ALS
- Parkinsons sjukdom
- Myelinförstörande sjukdom i centrala nervsystemet, till exempel MS
- Muskelsjukdomar – neurologiska sjukdomar
- Förlamning av arm eller ben på grund av olycksfallsskada
- Total synnedsättning – helt blind på ett öga eller båda ögonen
- Total hörselnedsättning – helt döv på ett öra eller båda öronen
- Akut hjärtinfarkt, hjärtstillestånd, stroke
- Aortaaneurysm – aortabråck
- Alzheimers sjukdom
- Upphörande av leverfunktion, men inte om den är alkoholrelaterad
- Upphörande av njurfunktion – kronisk njursvikt
- Förlust av arm eller ben, det vill säga amputationer

Viktigt!

För att du ska kunna få engångsersättning från diagnosdelen av försäkringen krävs att du ska ha omfattats av försäkringen i 90 dagar.

En annan begränsning är att försäkringen normalt inte gäller för diagnoser som är fastställda innan försäkringen har gällt i 90 dagar.

Till dina efterlevande vid dödsfall

Om du avlider före 65 års ålder betalas ett engångsbelopp på 250 000 kronor ut till dina förmånstagare i den här ordningen:

1. Make eller registrerad partner eller sambo.
2. Arvingar.

Om du vill ändra förmånstagare måste du meddela Folksam skriftligen. Kontakta Folksams kundtjänst på tel 0771-950 950 så får du mer information om hur du ska göra.

Medlemsbarn – sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar

Som medlem i Livs kan du teckna en heltäckande sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn, ungdomar och unga vuxna. Är du mor-/farförälder kan du teckna försäkringen för barnbarn.

Exempel på ersättningar från Medlemsbarn:

- Medicinsk invaliditet. Du kan välja försäkringsbelopp på 25 eller 50 prisbasbelopp.
- Ekonomisk invaliditet. Du kan välja försäkringsbelopp på 25 eller 50 prisbasbelopp.
- Ersättning för läke- och resekostnader
- Tandskadekostnader (endast vid olycksfall)
- Skadade kläder och glasögon (endast vid olycksfall)
- Anlagsprövning och rehabiliteringshjälpmedel
- Sjukhusvistelse och vård i hemmet efter sjukhus
- Kristerapi, till exempel efter ett överfall
- Ersättning vid kritisk sjukdom, för klart vanprydande ärr, vid vårdbidrag, vid dödsfall.

Samhällets försäkringsskydd för barn och ungdomar är dåligt. Kommunernas barnförsäkringar gäller i regel inte på fritiden och inte heller för sjukdomar.

Olycksfall inträffar oftast på fritiden. Och sjukdom, inte olycksfall, är i själva verket den vanligaste orsaken till invaliditet (det vill säga bestående funktionsnedsättning) hos barn. Diabetes, astma och allergier är vanliga – och kostsamma – sjukdomar som ofta drabbar barn.

Medlemsbarn ersätter bland annat sjukhusvistelse, kostnader, tandskador, anlagsprovning och rehabiliteringshjälpmedel. Vid invaliditet lämnas ersättning från och med en procents invaliditetsgrad.

Medlemsbarn räcker längre

I fackets Medlemsbarn-försäkring kan dina barn, ungdomar och unga vuxna vara med ända tills de fyller 25 år – under förutsättning att du tecknar försäkringen före barnets 18-årsdag.

Förutom att den räcker länge, är Medlemsbarn en bred försäkring:

- Invaliditetsersättning kan betalas från och med en (1) procents invaliditet.
- Många barn och ungdomar skadar sig vid idrottsutövning. Medlemsbarn gäller utan begränsningar även för sådana olycksfallsskador.
- Schablonersättning på 3 000 kronor ingår i försäkringen om ditt barn får diagnosen dyslexi eller dyskalkyli (läs-, skriv- eller räknesvårigheter).
- Om ett barn som fyllt 6 år får en skada som medför minst 20 procents medicinsk invaliditet ingår ersättning med upp till 4 000 kronor per år i tre år.
- Krisbehandling för barnet och familjemedlemmar för upp till 10 behandlingstillfällen.

Vilka barn kan försäkras?

Som medlem i Livs kan du teckna Medlemsbarn-försäkringen både för dina egna barn (även fosterbarn) och för barn till din make/registerade partner/sambo. Du kan även som mor-/farförälder försäkra barnbarn.

Alla barn får komma med i försäkringen oavsett hälsotillstånd. Det räcker med att försäkringen varit gällande ett halvår innan sjukdomen visar sig. För olycksfall gäller försäkringen från första dagen. För vissa sjukdomar, till exempel blödarsjuka och epilepsi, finns vissa ersättningsbegränsningar.

Kombinera med utökad Gravidförsäkring

Eftersom kvalifikationstiden i Medlemsbarn är sex månaders sjukdom, kan det vara bra för berörda personer att teckna den utökade gravidförsäkringen (det är den utökade försäkringen som tar bort kvalifikationstiden).

Man kan också teckna en kostnadsfri Gravidförsäkring men då med en lägre omfattning.

Det är viktigt att själv kontakta Folksam då barnet är fött, för att teckna Medlemsbarn-försäkringen. Det sker inte med automatik, oavsett vilken av gravidförsäkringarna du tecknat i Folksam.

Den utökade gravidförsäkringen gäller under graviditeten och under barnets första sex levnadsmånader. Om man tecknar Gravidförsäkringen först och Medlemsbarn så fort som barnet är fött, är barnet försäkrat oavbrutet från tidigast den 23:e graviditetsveckan.

Försäkringen kan tecknas av den gravida under hela graviditeten, men kan gälla tidigast från och med graviditetsvecka 10 för den gravida och partnern samt från och med graviditetsvecka 23 för barnet. Försäkringen upphör att gälla för alla försäkrade senast vid barnets sexmånadersdag (180 dagar). Försäkringen upphör att gälla tidigare om graviditeten upphör före vecka 23.

Familjestöd Direkt

I Medlemsbarn-försäkringen ingår numera också något som heter Familjestöd Direkt, som är en telefonlinje för dig som har barn- och/eller gravidförsäkring i Folksam. På Familjestöd direkt får du svar direkt från experter som barnmorskor, barnsjuksköterskor och sacionomer på frågor om graviditet, barn och familjeliv. Telefonlinjen 0200-21 50 55 är öppen kl 08–20 alla dagar. Tjänsten är gratis och ger obegränsat antal samtal med experter.

Försäkringar för våra pensionärer

Ingår i medlemsavgiften

Dessa två försäkringar ingår i medlemsavgiften för pensionärsmedlemmar som gått i pension den 1 juli 2012 eller senare. Hade du redan gått i pension då, kan du teckna försäkringarna som tillval.

- Olycksfall 60+ (ersättning vid läkar-/sjukhusvård, merkostnader, invaliditet och dödsfall vid olycksfall).
- Hemförsäkring (samma omfattning som för yrkesverksamma – se sid 75).

Vissa äldre pensionärsmedlemmar kan ha en gällande grupplivförsäkring. Kolla med förbundet.

Tillvalsförsäkringar för alla våra pensionärer

Du kan för dig själv teckna Sjukdom 60+ och för din livspartner kan du teckna Sjukdom 60+ och Olycksfall 60+. Sjukdomsförsäkringen ger skattefri engångsersättning vid vissa diagnoser före medlemmens 85-årsdag, såsom cancer, stroke och Alzheimers demens. Olycksfallsförsäkringen inkluderar bland annat ersättning vid läkar-/sjukhusvård, merkostnader, invaliditet och dödsfall vid olycksfall.

Om du tidigare har haft Sjuk- och efterlevandeförsäkringen så övergår du med automatik till Sjukdom 60+.

Adresser

Livsmedelsarbetareförbundet

Besöksadress: Upplandsgatan 3, Stockholm
www.livs.se

Förbundet och lokalkontoren

Adress: Box 1156, 111 81 Stockholm

Telefon: 08-796 29 00

E-post: info@livs.se

Telefontider: kl 08.00 – 16.30 måndag–torsdag, kl 08.00 – 15.00 fredagar.

Mål och Medel, förbundets tidning, har samma adress och telefon.

E-post: malmedel@livs.se

 facebook.com/livs.se

 @livssverige

 @livs_sverige

Förbundets lokalkontor

(Kontoren är inte alltid bemannade. Därför är det viktigt att alltid boka tid för besök i förväg.)

Region Norr

Umeå. Besöksadress: Västra Norrlandsgatan 11 B, Umeå

Region Mitt

Örebro. Besöksadress: Stortorget 19 B, Örebro

Gävle. Besöksadress: Joe Hillplatsen 3 (FTM-huset), Gävle

Region Väst

Göteborg. Besöksadress: Olof Palmes plats 1, Göteborg

Skara. Besöksadress: Vinkölsgratan 4, Skara

Region Öst

Stockholm. Besöksadress: Skytteholmsvägen 2, 7 tr, Solna

Linköping. Besöksadress: Alkagatan 2, Linköping

Gotland. Besöksadress: Arbetarrörelsens hus, Stenhuggarvägen 6, Visby

Region Syd

Malmö. Besöksadress: Folkets Hus, Olof Palmes plats 1, Malmö

Kristianstad. Besöksadress: Fackföreningarnas hus, Kanalgratan 94, Kristianstad

LIVSMEDELSARBETAREFÖRBUNDET

Upplandsgatan 3, Box 1156, 111 81 Stockholm

Telefon 08-796 29 00

E-post info@livs.se

www.livs.se

 facebook.com/livs.se

 [@livssverige](https://twitter.com/livssverige)

 [@livs_sverige](https://www.instagram.com/livs_sverige)